Czytelnia - oddział

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

1

PODYPLOMOWE SZKOLENIE SPECJALISTYCZNE KADRY DOWÓDCZEJ
I SZTABOWEJ WOJSK LĄDOWYCH

/Wyniki badań/

59798

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
S/2087
05-002087-001-0

WARSZAWA KWIECIEŃ 1993

A K A D E M I A O B R O N Y N A R O D O W E J

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. 59798
II
Akademii Obrony Narodowej

PODYPLOMOWE SZKOLENIE SPECJALISTYCZNE KADRY DOWÓDCZEJ I SZTABOWEJ WOJSK LĄDOWYCH

(WYNIKI BADAŃ)

1-2

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
Działu Zbiorów Jawnych - AON
S/2087

Warszawa Kwiecień 1993 r.

SKŁAD ZESPOŁU NAUKOWEGO:

Kierownik: - płk prof.dr hab. Stanisław KOZIEJ;

Członkowie: - płk doc.dr hab. Marian LASZCZYK

- płk dr Jerzy MAZURKIEWICZ
- płk prof.dr hab. Eugeniusz NOWAK
- płk dr hab. Jacek PAWŁOWSKI
- płk doc.dr hab. Sylwester PIOTROWSKI
- płk dr hab. Bogdan SZULC
- płk dr hab. Paweł SZUSZCZYŃSKI
- płk dr hab. Zbigniew ŚCIBIOREK
- płk dr hab. Stanisław ŚLADKOWSKI
- płk dr hab. Adam TOMASZEWSKI
- płk dr Janusz WIŚNIEWSKI
- płk dr hab. Bogdan ZDRODOWSKI

Wyniki opracowano pod redakcją ppłk Henryka GIZIŃSKIEGO

SPIS TREŚCI

I. ZAŁOŻENIA PROCESU BADAŃ I PROCEDURA ICH WERYFIKACJI 5

II. SZKOLENIE SPECJALISTYCZNE W KSZTAŁCENIU OFICERÓW WOJSK LĄDOWYCH 8

III. PRZYCZYNY SŁABOŚCI PRZYGOTOWANIA SPECJALISTYCZNEGO.....15

IV. SPECYFIKA SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO W RÓŻNYCH RODZAJACH WOJSK.....20

1. Rozpoznanie i walka radiolektroniczna.....21
2. Wojska łączności.....22
3. Wojska rakietowe i artyleria.....23
4. Wojska obrony przeciwlotniczej.....29
5. Wojska inżynieryjne.....30
6. Wojska obrony przeciwchemicznej.....30
7. Logistyka.....34

V. MODEL SYSTEMU SZKOLENIA I DOSKONALENIA SPECJALISTYCZNEGO...36

1. Szkolenie taktyczne i operacyjne oficerów dowództw i sztabów ogólnowojskowych 42
2. Szkolenie i doskonalenie oficerów rodzajów wojsk i służb. 50
   A. Wojska Rakietowe i Artyleria.....50
   B. Wojska Obrony Przeciwlotniczej.....55
   C. Wojska Inżynieryjne.....56
   D. Wojska Obrony Przeciwchemicznej 57
   E. Służby Logistyczne 58

VI. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-SZKOLENIOWE KURSÓW PROWADZONYCH W WYDZIALE WOJSK LĄDOWYCH AKADEMII OBRONY NARODOWEJ.....61

1. Przeddyplomowe kursy przeszkolenia i doskonalenia taktycznego i specjalistycznego 61
   - Kurs Przeszkolenia Taktycznego Oficerów Operacyjnych Pułków (brygad).....61
   - Kurs Przeszkolenia Taktycznego Oficerów Rozpoznania Ogólnowojskowego Pułków (brygad).....62
   - Kurs Doskonalenia Taktycznego Oficerów Działań Specjalnych.....63
   - Kurs Doskonalenia Taktycznego Oficerów Szkolnictwa Wojskowego.....65

2. Wyższe kursy taktyczne (podyplomowe).....66
- Wyższy Kurs Taktyczny Kandydatów na Dowódców Oddziałów.....66
- Wyższy Kurs Taktyczny Kandydatów na Zastępców Dowódców Związków Taktycznych.....68
- Wyższy Kurs Taktyczny dla Oficerów Sztabu Związku Taktycznego.....69
- Wyższy Kurs Taktyczny Rozpoznania i Walki Radioelektronicznej 70
- Wyższy Kurs Taktyczny Wojsk Łączności 72
- Wyższy Kurs Taktyczny Wojsk Rakietowych i Artylerii.....74
- Wyższy Kurs Taktyczny Wojsk Obrony Przeciwlotniczej.....79
- Wyższy Kurs Taktyczny Wojsk Inżynieryjnych.....81
- Wyższy Kurs Taktyczny Wojsk Obrony Przeciwchemicznej.....83
- Wyższy Kurs Taktyczny Logistyki Wojskowej.....85

3. Kursy operacyjne.....86

- Kurs Operacyjny (zintegrowany) Wojsk Lądowych.....86
- Kurs Operacyjny dla Oficerów Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.....89
- Kurs Operacyjny dla Oficerów Sztabu Związku Operacyjnego.....91
- Kurs Operacyjny Oficerów Wojsk Łączności.....93
- Kurs Operacyjny Oficerów Wojsk Inżynieryjnych.....96
- Kurs Operacyjny Wojsk Obrony Przeciwchemicznej.....98
- Kurs Operacyjny Logistyki Wojskowej.....100
- Podyplomowe Studium Logistyki.....102

VII. WSTĘPNE KOSZTY KURSÓW KSZTAŁCENIA I DOSKONALENIA ZAWODOWEGO KADRY W AKADEMII OBRONY NARODOWEJ 104

I ZAŁOŻENIA PROCESU BADAŃ I PROCEDURA ICH WERYFIKACJI

Wydział Wojsk Lądowych Akademii Obrony Narodowej podjął pracę studyjną nad szkoleniem specjalistycznym kadry dowódczej i sztabowej wojsk lądowych. Ma się tu na myśli przygotowanie zawodowe oficerów dyplomowanych do pełnienia kolejnych funkcji dowódczych i sztabowych na różnych szczeblach organizacyjnych zarówno w dowództwach i sztabach ogólnowojskowych, jak i we wszystkich rodzajach wojsk i służb, a więc oficerów rozpoznania, walki radioelektronicznej, łączności, wojsk rakietowych i artylerii, wojsk obrony przeciwlotniczej, wojsk inżynieryjnych, obrony przeciwchemicznej, pionu logistyki.

W ocenie fachowego przygotowania kadry wojsk lądowych coraz częściej ostatnio podnosi się problem efektywnego przygotowania specjalistycznego oficerów dyplomowanych po studiach zintegrowanych w Akademii Obrony Narodowej. Wątpliwości i zastrzeżenia co do poziomu wiedzy i umiejętności specjalistycznych zdobywanych na studiach zintegrowanych formułowane są zwłaszcza przez szefów rodzajów wojsk. Jeśli są to oceny odpowiadające rzeczywistości, a zapewne są, to wynika z nich obiektywna potrzeba wszechstronnego przeanalizowania przyczyn takiego stanu rzeczy i wypracowania sposobu ich usunięcia. Wydział Wojsk Lądowych Akademii Obrony Narodowej podjął próbę sprostania temu wyzwaniu poprzez przeprowadzenie badań mających na celu opracowanie kompleksowego modelu kształcenia i doskonalenia specjalistycznego kadry dowódczej i sztabowej wojsk lądowych. Dla osiągnięcia tego celu konieczne było uzyskanie odpowiedzi na szereg pytań składających się w sumie na problematykę zamierzonych badań. Główne z nich to:

1. W czym wyrażają się słabości przygotowania specjalistycznego kadry dowódczej i sztabowej wojsk lądowych oraz jakie są ich przyczyny?

2. Jaki jest konieczny model systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego (w tym zwłaszcza specjalistycznego) kadry wojsk lądowych, aby usunąć dotychczasowe słabości w tej dziedzinie?

3. Jakie szczegółowe i specyficzne wymagania organizacyjno-programowe wobec doskonalenia specjalistycznego wynikają z zadań, struktury i zasad działania poszczególnych rodzajów wojsk i służb w wojskach lądowych?

4. Jakie są możliwości wdrożenia nowych rozwiązań?

Krytyczne oceny i obawy co do fachowego przygotowania specjalistycznego dotyczą głównie kadry z wyższych szczebli taktycznych (oddział, związek taktyczny) oraz operacyjnych. W tej sytuacji, biorąc pod uwagę zakres bezpośrednich zainteresowań i kompetencji dydaktycznych Akademii Obrony Narodowej, obszar rozpatrywanej problematyki ogranicza się w zasadzie do studiów dyplomowych i kursów podyplomowych, z objęciem jednakże w potrzebnym zakresie analizą także przeddyplomowego przygotowania specjalistycznego oficerów - kandydatów na dyplomowe studia zintegrowane w Akademii Obrony Narodowej, z uwzględnieniem ustaleń zawartych w Wytycznych Szefa Inspektoratu Szkolenia z 1.10.1992 roku w sprawie kształcenia słuchaczy wyższych kursów doskonalenia oficerów.

Myślą przewodnią było określenie jednolitego, spójnego systemu kształcenia kadry dowódczo-sztabowej wszystkich rodzajów wojsk lądowych z jednoznacznym podziałem zadań i odpowiedzialności w tym zakresie między odnośne instytucje i ośrodki kształcenia. System taki powinien sprzyjać rozwojowi i aktywizacji

kadry w zdobywaniu wiedzy poprzez powiązanie z warunkami wyznaczania na kolejne stanowiska służbowe i awansowaniem na kolejne stopnie wojskowe oraz selekcji kadry pod względem uzdolnień i predyspozycji do zajmowania kierowniczych stanowisk w siłach zbrojnych.

Przyjęta hipoteza robocza poddana została weryfikacji, w ramach której:

- zebrano opinie i propozycje od wszystkich instytucji wojskowych zainteresowanych bezpośrednio problematyką szkolenia i doskonalenia specjalistycznego kadry wojsk lądowych;

- przeprowadzono seminaria naukowe w katedrach Wydziału Wojsk Lądowych z udziałem przedstawicieli szefostw odpowiednich rodzajów wojsk i służb;

- dokonano analizy zebranego materiału i opracowano na tej podstawie rozszerzoną i odpowiednio zmodyfikowaną koncepcję systemu szkolenia i doskonalenia specjalistycznego;

- przeprowadzono konferencję naukową na ten temat z udziałem przedstawicieli wszystkich zainteresowanych instytucji w celu bezpośredniego skonfrontowania różnych poglądów;

- dokonano analizy wyników i syntezy wniosków w postaci ostatecznego opracowania studyjnego zawierającego proponowany model systemu podyplomowego szkolenia i doskonalenia specjalistycznego kadry wojsk lądowych;

- przewiduje się przedstawienie propozycji szefowi Sztabu Generalnego WP.

II SZKOLENIE SPECJALISTYCZNE W KSZTAŁCENIU OFICERÓW WOJSK LĄDOWYCH

Szkolnictwo wojskowe, podobnie jak wszelkie systemy edukacyjne, stoi przed koniecznością rozwiązania szeregu kwestii niezwykle ważnych dla kształcenia kadr. Mieszczą się one zarówno w obszarze koncepcyjno-organizacyjnym, jak również w obszarze szeroko rozumianej filozofii kształcenia. Dotychczasowe badania oraz doświadczenia wojskowych nauczycieli akademickich wskazują, że podstawowe znaczenie dla efektywnego funkcjonowania uczelni, a także sprawnego działania jej absolwentów stanowią problemy związane z doborem i układem treści kształcenia. Stąd też podjęcie przez Wydział Wojsk Lądowych badań nad miejscem i zakresem szkolenia specjalistycznego oficerów w całokształcie procesu kształcenia jest przedsięwzięciem nie tylko ważnym, ale przede wszystkim koniecznym.

Przystąpienie do rozpatrywania zagadnień szczegółowych powiązane jest jednak z rozstrzygnięciem, w pierwszej kolejności, zasadniczej - w naszym przekonaniu - antynomii, wyrażającej się w pytaniu: kształcić wszechstronnie czy specjalistycznie? Wbrew niektórym opiniom rozstrzygnięcie to nie jest proste. Wynika to głównie z różnic koncepcyjnych między pragmatykami (doświadczonymi praktykami z wojsk), a tzw. teoretykami (pracownikami naukowo-dydaktycznymi zajmującymi się profesjonalnie problemami kształcenia).

Zgodzić należy się z typowo pragmatycznym punktem widzenia tego zagadnienia. Wszak oficer po ukończeniu uczelni obejmuje stanowisko, na którym musi sprawnie funkcjonować, a do tego niezbędne są i wiedza, i umiejętności specjalistyczne. Zatem

wychodząc z tego punktu widzenia - korzystne jest, aby uczelnia tak przygotowała oficera, by ten natychmiast po jej ukończeniu sprawnie spełniał przypisane mu zadania. Jest to jednak tylko jeden punkt widzenia.

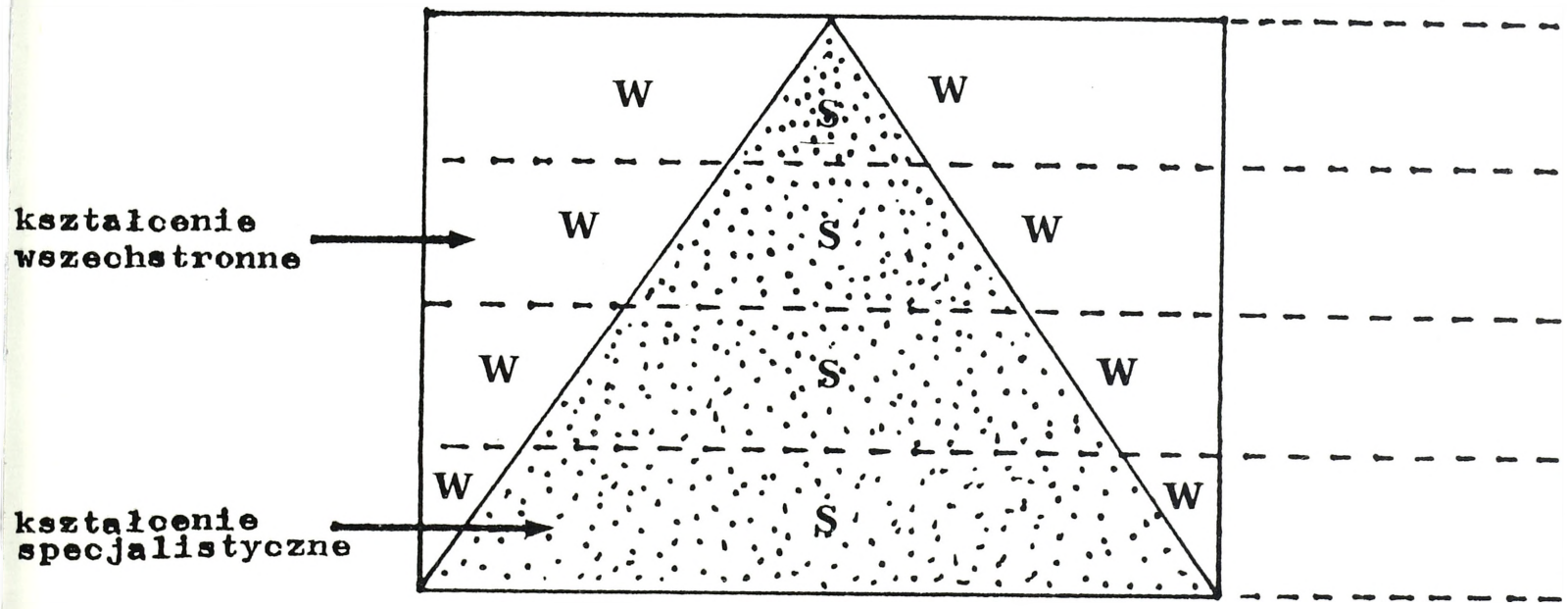
Akademia Obrony Narodowej, a w niej Wydział Wojsk Lądowych, jest uczelnią wyższą i jako taka powinna spełniać określone funkcje i uwarunkowania przypisane takiej uczelni. Spełniając te funkcje uczelnia stanowi określone ogniwo systemu edukacji narodowej i w konsekwencji proces modelowania kształcenia, musi uwzględniać uwarunkowania rozwoju teorii edukacyjnych, przyjmując jednocześnie określone paradygmaty edukacyjne.

Współczesne tendencje rozwojowe doprowadziły do wyodrębnienia przez pedagogikę zasadniczych mankamentów współczesnej szkoły. W kontekście tego możemy dziś określić, że współczesna szkoła wyższa powinna:

- po pierwsze, nie przygotowywać pracownika, lecz rozwijać człowieka (nie szkolić lecz kształcić);
- po drugie, przygotowywać kształcących się do zmiany istniejącej rzeczywistości, a nie do życia w istniejących warunkach;
- po trzecie, kierować się racjami wszechstronności wykształcenia, a nie racjami wąskospecjalistycznego i zawodowego nauczania;
- po czwarte, preferować nowoczesne doktryny edukacyjne, odrzucając anachroniczne koncepcje encyklopedyzmu i utylitaryzmu dydaktycznego.

Reasumując powyższe konstatacje możemy określić, że w nowoczesnym kształceniu chodzi głównie o przechodzenie od edukacji adaptacyjnej do edukacji kreatywnej.

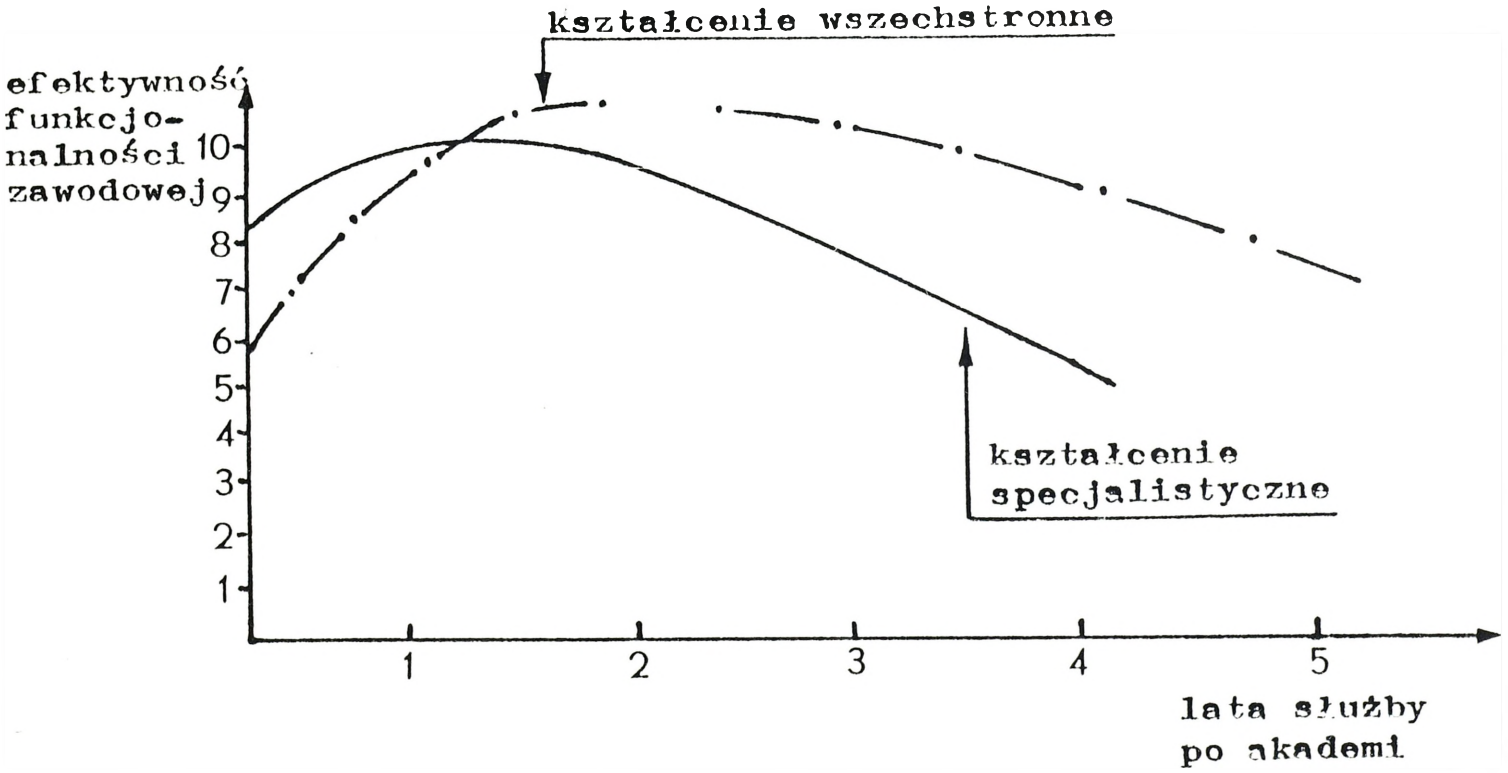
Istotne jest również i to, że tam gdzie przygotowuje się do wykonywania określonego zawodu, konieczne jest takie konstruowanie programów, które uwzględni regułę, mówiącą o zwiększaniu kształcenia wszechstronnego wraz z postępem szczebli edukacyjnych. Jeżeli zatem cały program przygotowania żołnierzy wojsk lądowych zawrzemy w kwadracie (rys. 1), to zauważyć musimy, że wraz z wyższym poziomem (szczeblem) edukacji wzrasta obszar kształcenia wszechstronnego. Sądzić należy, że od reguły takiej odejść nie możemy.

Rys. 1. Miejsce kształcenia specjalistycznego w poszczególnych stopniach edukacji żołnierzy.

Powszechnie sądzi się, że edukacja wszechstronna pozwala absolwentom uczelni na szybkie reorientacje systemowe oraz bezproblemowe działania dostosowawcze i twórcze. Wszechstronność

wykształcenia, co wiąże się również z przygotowaniem do samodoskonalenia, wpływa także na zwiększenie czasu funkcjonowania absolwenta po ukończeniu uczelni. Trzeba jednak przyznać, że poziom funkcjonalności zawodowej absolwenta wykształconego wszechstronnie będzie w początkowym okresie służby zdecydowanie niższy niż oficera przygotowanego specjalistycznie. Wskazane wyżej uwarunkowania dają jednak gwarancję nabycia odpowiednich umiejętności w stosunkowo krótkim czasie i utrzymania ich przez dłuższy okres. U oficerów przygotowanych specjalistycznie sprawność zawodowa będzie wraz z czasem malała, co wpłynie na konieczność organizacji dodatkowych (i to dość często) kursów i

Rys. 2. Funkcjonalność zawodowa absolwentów Wydziału Wojsk Lądowych w aspekcie przyjętych koncepcji kształcenia.

przeszkoleń, co w efekcie stanowić będzie o stosunkowo niższej ekonomiczności kształcenia. Na rys. 2 przedstawiono krzywe efektywności funkcjonalnej absolwentów uczelni kształconych w obu rozpatrywanych podejściach.

Podejścia prezentowane na powyższym rysunku mają, co prawda, wymiar hipotetyczny, odzwierciedlają jednak ewentualne skutki przyjętych koncepcji kształcenia. W wymiarze pragmatycznym, dla każdego dowódcy (szefa), z całą pewnością musi być korzystniejsza wersja specjalistyczna. Otrzymuje bowiem na wejściu sprawniejszego oficera, zdolnego - bez dodatkowych przeszkoleń - skutecznie spełniać przypisane funkcje. Zauważmy bowiem, iż dowódca (szef) licząc się z przejściem na inne (wyższe) stanowisko zawsze pragnie (i jest to zjawisko normalne z punktu widzenia psychologicznego), aby zespół, którym kieruje działał sprawnie w praktycznej rzeczywistości. Dla tego oficera osłabienie skuteczności działań zespołu po jego odejściu ze stanowiska, w rzeczy samej, zawsze będzie wartością drugorzędną.

Inaczej powinna jednak rozpatrywać problem uczelnia, a także kierownictwo sił zbrojnych. Tu bowiem rolę nadrzędną spełniać powinny elementy o charakterze długofalowym, perspektywicznym. Z takiego punktu widzenia korzystniejsze wydaje się wykształcenie wszechstronne.

Na marginesie warto również wskazać, iż doświadczenia praktyki pedagogicznej wskazują dość jednoznacznie, że umiejętności praktycznych w jakichkolwiek dziedzinach nie ukształtuje doskonale żadna szkoła. Nabywa się je z reguły w toku działalności (doświadczeń) praktycznej.

Powyższe konstatacje nie mogą naturalnie przesądzać o wy-

borze odpowiedniej opcji. Sądzimy, że z powyższymi dylematami borykać się będzie szkolnictwo jeszcze przez wiele lat. Dalej będą również występować antynomie między kształceniem a pragmatyzmem, praktyką a szkołą.

Prowadzone dotychczas rozważania wskazują raczej na konieczność kształcenia wszechstronnego wszystkich oficerów wojsk lądowych. Dlatego też podejście zastosowane przez Wydział Wojsk Lądowych w kwestii kształcenia w grupach zintegrowanych ma swoje uzasadnienie właśnie w aspekcie teorii edukacyjnej. Jest ono również odzwierciedleniem idei kształcenia na poziomie wyższym oraz funkcjonowania akademii jako szkoły wyższej.

Siły Zbrojne mają jednak swoistą specyfikę funkcjonowania, swoje potrzeby i mechanizmy działania. W takim zaś kontekście uczelnia nie może funkcjonować w oderwaniu od istniejącej, aczkolwiek błyskawicznie zmieniającej się rzeczywistości. Stąd też poszukiwanie consensusu zadowalającego zarówno uczelnię jak i praktyków wojskowych. Wydaje się, że właśnie hipoteza zakładająca szkolenie specjalistyczne na dodatkowych kursach jest podejściem uwzględniającym wszelkie uwarunkowania. Tak zorganizowane kształcenie może bowiem uwzględniać wszelkie paradygmaty i założenia doktryn edukacyjnych na poziomie wyższym i jednocześnie przygotowanie oficerów do spełniania określonych funkcji w wojskach i sztabach. Tego rodzaju kursy specjalistyczne powinny być jednak organizowane bezpośrednio po ukończeniu uczelni.

Celowe wydaje się również rozważenie możliwości kształcenia alternatywnego na Wydziale Wojsk Lądowych. Jedna z podstawowych tez krytyki współczesnej szkoły wskazuje, że hołduje ona (ta szkoła) wadliwym koncepcjom metodycznym i organizacyjnym, w których dominują jednakowe treści nauczania i wspólne dla wszys-

tkich tempo uczenia się.

Można również sądzić, że oficerowie - specjaliści wojsk lądowych mogą być w procesie kształcenia zapoznani jedynie z istotą teorii i funkcjonowania innych specjalności. Zaoszczędzone godziny można przeznaczyć na kształcenie we własnych specjalnościach przy poszczególnych katedrach. Co prawda oficerowie byliby słabiej zorientowani w działaniach różnych (innych) specjalności ale poziom przygotowania fachowego w posiadanych specjalnościach byłby zdecydowanie wyższy. Można przypuszczać, że takie podejście może zadowolić poszczególne szefostwa rodzajów wojsk i służb. Naturalnie hipoteza ta wymaga szczegółowych rozważań i opracowania nowych programów. Przyjęcie jej stanowić może jednak spełnienie kolejnego postulatu szkoły nowoczesnej - przejścia od zasady: "każdemu to samo" do zasady: "każdemu to, co dla niego najistotniejsze" z jednoczesnym preferowaniem nauczania grupowego i indywidualnego przy ograniczaniu przestarzałego nauczania zespołowego.

III. PRZYCZYNY SŁABOŚCI PRZYGOTOWANIA SPECJALISTYCZNEGO

Zastrzeżenia co do poziomu wiedzy i umiejętności specjalistycznych kadry wojsk lądowych dotyczą przede wszystkim przygotowania oficerów z poszczególnych rodzajów wojsk i służb do pełnienia przez nich pierwszych funkcji dowódczych i sztabowych po ukończeniu Akademii Obrony Narodowej. W pewnym stopniu dotyczy to jednak również oficerów ogólnowojskowych.

Na ogół uznaje się, że szkoły oficerskie w wystarczającym stopniu wyposażają swoich absolwentów w podstawową wiedzę specjalistyczną (na poziomie techniczno-taktycznym) i przygotowują ich do pełnienia służby na pierwszych stanowiskach oficerskich (dowódców plutonów), aczkolwiek co do tego spotyka się również krytyczne opinie. (Problem ten nie jest jednak przedmiotem niniejszych analiz). Nie ulega natomiast wątpliwości, że studia w wyższych szkołach oficerskich nie zapewniają przygotowania niezbędnego na kolejnych stanowiskach dowódców pododdziałów (kompanii, baterii, batalionu). Rolę tę mają spełniać kursy przeszkolenia i doskonalenia. Po likwidacji Centrum Doskonalenia Oficerów system tych kursów uległ pewnemu zachwianiu i do tej pory nie ma wyraźnie określonej jego myśli przewodniej. Większość tego typu kursów prowadzą wyższe szkoły oficerskie, część z nich przejęła Akademia Obrony Narodowej. Restrukturyzacyjny "zamęt" ostatnich lat w siłach zbrojnych nie sprzyjał wypracowaniu i realizowaniu jakiejś spójnej koncepcji "przeddyplomowego" szkolenia i doskonalenia specjalistycznego kadry wojsk lądowych.

Jedną z konsekwencji takiego stanu rzeczy jest m.in. bardzo nierówny poziom wiedzy ogólnej i specjalistycznej oraz umiejętności i doświadczenia dowódczego i sztabowego oficerów ubiegają-

cych się i w rezultacie przyjmowanych na studia w Akademii Obrony Narodowej. Ponieważ są to dyplomowe studia zintegrowane, dają one (według dotychczasowych ocen) dobre przygotowanie ogólne i wyposażają absolwentów w solidne podstawy taktyczno-operacyjne, nie stwarzają natomiast warunków do pełnego podnoszenia wiedzy i umiejętności specjalistycznych. Na zintegrowanych studiach dyplomowych w Akademii Obrony Narodowej oficer może jedynie podtrzymywać swoją kondycję specjalistyczną oraz pogłębić zrozumienie miejsca i roli swej specjalności w całym systemie walki zbrojnej na poziomie wyższej taktyki (oddział, związek taktyczny) i sztuki operacyjnej.

Jest to zdecydowanie inna sytuacja, niż uprzednio na studiach dyplomowych w Akademii Sztabu Generalnego WP. Studia owe trwające trzy lata i prowadzone w odrębnych grupach specjalistycznych, zapewniały obok wiedzy ogólnotaktycznej i ogólnooperacyjnej, również wyraźne podwyższenie przygotowania specjalistycznego niezbędnego do pełnienia funkcji dowódczych i sztabowych na szczeblach oddziału i związku taktycznego. Z chwilą powstania Akademii Obrony Narodowej i przejścia na system dwuletnich studiów zintegrowanych radykalnie zmienił się profil i system studiów dyplomowych. Stały się one wyłącznie formą wyższych studiów drugiego stopnia i podwyższania ogólnych kwalifikacji wojskowych (ogólnotaktycznych i ogólnooperacyjnych). W owym przeorentowaniu "filozofii" studiów dyplomowych umknął uwadze problem podnoszenia taktycznych i opanowywania operacyjnych kwalifikacji specjalistycznych.

W ten sposób w systemie kształcenia i przygotowania zawodowego kadry wojsk lądowych wytworzyła się swego rodzaju luka. Dotyczy ona zwłaszcza wyposażania oficerów rodzajów wojsk i służb

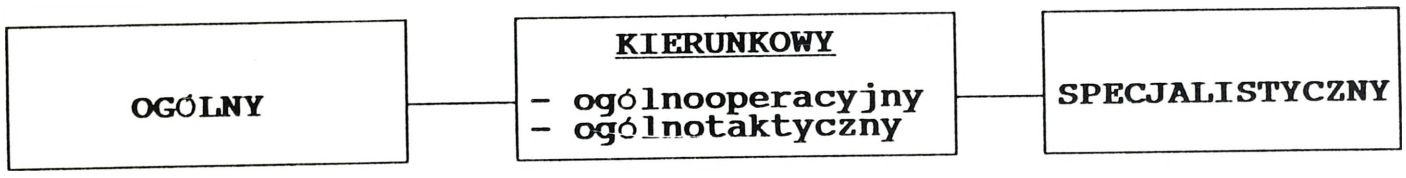
w podstawy wiedzy i umiejętności taktyczne i operacyjne w danej specjalności, z szerokim uwzględnieniem problematyki organizacyjno-metodycznej.

Idea kształcenia zawodowych kadr dla przyszłości winna stanowić nadrzędny cel odpowiednio zorganizowanego i zaprogramowanego systemu szkolnictwa wojskowego. Poziom merytorycznego przygotowania kadr wojskowych musi nadążać, a niekiedy nawet wyprzedzać rozwój nauki i techniki poprzez wyposażanie oficerów w bogaty zakres wiedzy teoretycznej i praktycznej, umożliwiający im rozwiązywanie w przyszłości coraz bardziej złożonych problemów pola walki.

Priorytetowe miejsce w tej dziedzinie zajmuje wiedza taktyczno-operacyjna, jako wiodąca i integrująca wszystkie inne dyscypliny naukowe i przedmioty szkolenia w sposób bezpośredni lub pośredni. Spełnienie tego warunku wymaga widzenia taktyki i sztuki operacyjnej w dwóch płaszczyznach, jednej - głęboko osadzonej w prawach walki zbrojnej, zasadach sztuki wojennej i regulaminach oraz drugiej - zakładającej maksimum śmiałości, polotu, inicjatywy, przy czym rozumianej nie wbrew zasadom, lecz jako ich twórcza, konsekwentnie uwarunkowana realizacja.

Kształcenie taktyczno-operacyjne tworzy z powyższych względów tzw. "blok kierunkowy" i posiada charakter interdyscyplinarny. Jest ono bez wątpienia wiodącym, gdyż stanowi ukoronowanie całego spectrum wiedzy wyniesionej ze studiowania innych przedmiotów z działów ogólnego i specjalistycznego.

DZIAŁY PRZEDMIOTOWE STUDIÓW

Udział poszczególnych działów w całym systemie szkolnictwa wojskowego posiada ściśle określone granice tolerancji, naruszenie których zakłóca , a niekiedy przekreśla efektywność kształcenia. Oznacza to np., że dowolne zmniejszanie przedmiotów lub optymalnego czasu ich realizacji w danym dziale przedmiotowym powoduje zachwianie równowagi i efektywności całego systemu szkolenia.

Status wyższych szkół oficerskich obliguje je do ciągłego poszerzania w programach studiów działu ogólnego, zarówno w sensie przedmiotowym jak i godzinowym. Można byłoby z pewnością uznać to za właściwe, gdyby nie to,że przy stałym czasie studiów, rozrastanie się jednego działu może odbywać się tylko kosztem pozostałych. Ponieważ dział taktyczno-operacyjny, jako kierunkowy (wiodący) posiada niepodważalną i mocną pozycję, to ofiarą wszelkich cięć i ograniczeń pozostaje dział specjalistyczny.

Wydział Wojsk Lądowych Akademii Obrony Narodowej prowadzi obserwację przejawów tego zjawiska w całym systemie szkolnictwa wojskowego, będąc żywotnie zainteresowanym zwłaszcza przygotowaniem kandydatów do studiów, efektywnością ich kształcenia w akademii i przydatnością nabytej przez absolwentów wiedzy dla praktyki szkoleniowej wojsk i sztabów.

Wyniki dotychczasowych badań wskazują, że od 1990 roku ma

miejsce (występuje) stopniowy, lecz coraz bardziej uwidaczniający się spadek przygotowania specjalistycznego kadry zawodowej - zwłaszcza oficerów. Przyczyny tego wielce niekorzystnego zjawiska mogą prawdopodobnie posiadać związek lub źródła w przeprowadzonych na przestrzeni ostatnich lat zmianach w strukturze Sił Zbrojnych i szkolnictwie wojskowym, które w pewnym stopniu naruszyły układ wzajemy poszczególnych działów systemu.

Liczne kontakty kadry Wydziału Wojsk Lądowych z dowódcami okręgów wojskowych, związków taktycznych i oddziałów, a także szefami rodzajów wojsk i służb dostarczają wiele cennych uwag, spostrzeżeń i wniosków. Dotyczą one wielu różnych kwestii. Dominuje w nich jednak niezadowolenie z rezultatów szkolenia specjalistycznego oficerów. Braki w tej dziedzinie najczęściej ujawniają się w praktyce szkoleniowej wojsk i sztabów.

IV. SPECYFIKA SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO W RÓŻNYCH RODZAJACH WOJSK

Z pewnością większość liczących się rodzajów wojsk i służb posiada swoją specyfikę, która rzutuje na ich system szkolenia specjalistycznego. Duże zróżnicowanie wewnętrzne wymagać będzie prowadzenia wielu różnorodnych kursów specjalistycznych, zwłaszcza na poziomie przygotowania techniczno-taktycznego. Wyraźną specyfikę mają np. wojska rozpoznania i WRE. Brak specjalizacji rozpoznawczej w szkołach oficerskich nakazuje oprzeć cały system przygotowania i doskonalenia zawodowego kadry tych wojsk wyłącznie na szkoleniu kursowym. Tworzenie służb logistycznych i włączanie do realizacji zadań w tym zakresie również fachowców cywilnych stawia pewne specyficzne wymagania wobec systemu kursów logistycznych. Na potrzebę nowego spojrzenia na szkolenie specjalistyczne rzutować będzie bez wątpienia planowane utworzenie pododdziałów i oddziałów dowodzenia oraz zintegrowanych sztabów wojsk inżynieryjnych i obrony przeciwchemicznej.

Wyprzedzająco należy również przygotować się do szkolenia specjalistów dla tworzonych jednostek piechoty górskiej oraz przyszłościowych wojsk powietrznozmechanizowanych. Niezbędne jest również wmontowanie w przyszłościowy system szkolenia specjalistycznego kadry dowódczej i sztabowej wojsk obrony terytorialnej oraz nowej formacji, jaką ma być Gwardia Narodowa. W systemie szkolenia specjalistycznego należy również dostrzegać specyfikę doskonalenia kadry dydaktycznej wyższych szkół oficerskich, oficerów służb wychowawczych, a także kapelanów wojskowych.

1. Rozpoznanie i walka radioelektroniczna

Funkcjonujący do 1990 roku system szkolenia specjalistycznego kadry rozpoznawczej odpowiadał ówczesnym strukturom i potrzebom sił zbrojnych w warunkach ograniczonego uzawodowienia wojsk rozpoznawczych. Obecnie, przy zmniejszonym stanie sił zbrojnych , po wprowadzeniu służby kontraktowej i coraz większym uzawodowieniu wojska, system szkolenia powinien ulec zasadniczemu przewartościowaniu.

Rozpoznanie nie posiada odrębnej szkoły oficerskiej. Dotychczas trzy szkoły oficerskie (WSOWZ, WSOWŁ, WOSR) przygotowywały oficerów specjalistów na pierwsze stanowiska służbowe w strukturach rozpoznania.Dalszy proces doskonalenia zawodowego został jednak zakłócony.Rozformowanie Centrum Doskonalenia Oficerów pozbawiło możliwości kształcenia kadry dla potrzeb batalionów rozpoznawczych i oddziałów.

Przed nami kolejny etap modernizacji systemu kształcenia kadry polegający m.in. na ograniczeniu liczby szkół oficerskich i stworzeniu odrębnych szkół: wojsk lądowych, wojsk lotniczych i OP oraz Marynarki wojennej i wieloprofilowej uczelni służb logistycznych.

Pozostaje więc do rozwiązania problem: jak przygotować oficera, wysokiej klasy specjalistę rodzaju wojsk? Szkoła uniwersalna (zintegrowana) ograniczy szkolenie specjalistyczne, natomiast nowe generacje uzbrojenia, a przez to rozwój poszczególnych rodzajów wojsk, wymagają coraz większej perfekcji specjalistycznej. Pewnym rozwiązaniem są kursy specjalistyczne. Obecnie organizuje się je przy istniejących szkołach oficerskich, ale czy podoła tym zadaniom jedna (zintegrowana) szkoła oficerska wojsk lądowych? Tym bardziej, że w wojskach rozpoznawczych

istnieje kilka różniących się między sobą rodzajów rozpoznania (tj.: rozpoznanie ogólnowojskowe, radioelektroniczne i walka radioelektroniczna, działania specjalne, rozpoznanie powietrzne, morskie i rodzajów wojsk).

2.Wojska łączności

Prowadzone w AON badania oraz konsultacje z dowódcami jednostek łączności, szefostwami wojsk łączności okręgów wojskowych i rodzajów sił zbrojnych potwierdzają konieczność ciągłego kształcenia i doskonalenia zawodowego oficerów wojsk łączności, w tym także absolwentów studiów zintegrowanych AON.

Jest to podyktowane tym,iż Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Łączności kształci oficerów łączności w programie podstawowym - na stanowiska dowódcy plutonu i kompanii łączności oraz szefów łączności pododdziałów i oddziałów, a także zapoznawczo na stanowiska szefa wydziału łączności ZT i dowódcy batalionu łączności (dowodzenia). Natomiast Wojskowa Akademia Techniczna kształci inżynierów eksploatatorów, tj. oficerów przeznaczonych na stanowiska techniczne i niższe dowódcze w wojskach łączności.

Wiedza nabyta w tych uczelniach wystarcza tylko do pełnienia niższych stanowisk służbowych. Z biegiem czasu ulega ona także znacznej dezaktualizacji. W związku z tym, oficer wojsk łączności powinien podnosić swoje kwalifikacje w Akademii Obrony Narodowej na kursach zintegrowanych lub na kursach doskonalących prowadzonych w WSOWŁ i WAT.

Kształcenie w AON w cyklu dwuletnim zapewnia absolwentowi wysoki poziom wiedzy ogólnej oraz szerokie horyzonty myślowe. Dobrze przygotowuje do samodzielnego studiowania i doskonalenia umiejętności na zajmowanym stanowisku. Nie stwarza jednak możli-

Nr ewid.....

wości odpowiedniego przygotowania fachowego oficerów - łączności-ciowców do pełnienia funkcji na stanowiskach dowódcy batalionu łączności (dowodzenia) i szefa łączności ZT i wyżej.

Różnorodność stanowisk w hierarchii służbowej wojsk łączności jest bardzo szeroka, a złożoność systemów łączności bardzo duża. To decyduje o potrzebie dysponowania przez oficerów kierujących łącznością i systemami łączności nie tylko szeroką wiedzą ogólną, ale także szeroką i głęboką wiedzą specjalistyczną (fachową).

Kształcenie podyplomowe, początkowo szczebla taktycznego, a następnie operacyjnego powinno obejmować szeroką problematykę wojskowych systemów łączności oraz metodykę szkolenia wojsk łączności, a także dowodzenie wojskami lądowymi, taktykę ogólną, rozpoznanie i WRE, taktyczne (operacyjne) użycie rodzajów wojsk oraz organizację i mobilizację wojsk, a także tendencję zmian w tych dziedzinach wiedzy wojskowej.

3. Wojska rakietowe i artyleria

Prowadzone od roku, przy współudziale Szefostwa Wojsk Rakietowych i Arylerii Sztabu Generalnego WP, badania problemów kształcenia specjalistycznego oficerów pozwoliły ustalić aktualny stan i potrzeby w tym zakresie oraz lepiej poznać specyfikę i wskazać racjonalne kierunki realizacji tego ważnego procesu.

Na wstępie należy podkreślić, że pojęcie kształcenia specjalistycznego jest tu rozumiane w szerokim zakresie. Obejmuje ono nie tylko wiedzę techniczno-specjalistyczną z zakresu przygotowania oddziałów i pododdziałów wojsk rakietowych i artylerii do wykonania zadań ogniowych i kierowania nimi w działaniach bojowych. W pojęciu tym mieści się również problematyka operacyj-

no-taktyczna związana z zasadami i sposobami planowania i użycia tego rodzaju wojsk w operacji i walce. Wynika to ze specyfiki rodzaju wojsk, która wymaga od oficerów tej specjalności umiejętnego łączenia wiedzy operacyjno-taktycznej z umiejętnościami taktyczno-specjalistycznymi.

Nie wymaga głębszego uzasadnienia teza, iż efektywne wykorzystanie różnorodnych środków ogniowych w działaniach bojowych w olbrzymim zakresie uzależnione jest od stopnia przygotowania operacyjno-taktycznego i specjalistycznego kadry dowódczo-sztabowej. Dotyczy to zwłaszcza oficerów WRiA, odpowiedzialnych za bezpośrednią organizację wsparcia wojsk i kierowanie nim w walce. Zagadnienia te wymagają zarówno dużej wiedzy operacyjno-taktycznej, jak i dogłębnej wiedzy specjalistycznej.

Doświadczenia z poprzednich lat, a także przykłady z innych armii (np. amerykańskiej) wskazują, że w procesie przygotowania kadr dowódczo-sztabowych dla potrzeb WRiA kształcenie specjalistyczne należy traktować na równi z operacyjno-taktycznym. Obydwa wymienione kierunki doskonalenia winny być realizowane równolegle i w ścisłym wzajemnym związku. WRiA są bowiem rodzajem wojsk lądowych biorącym bezpośredni udział w realizacji zadań bojowych wspólnie z wojskami pancernymi i zmechanizowanymi. Ponadto posiadają swoją, dość złożoną, specyfikę działania w walce wynikającą głównie z różnorodności środków rażenia i ich właściwości bojowych oraz rodzajów zadań ogniowych i sposobów ich wykonania. Istotą działań bojowych WRiA jest ich ścisłe i ciągłe współdziałanie ze wspieranymi wojskami.

Organizowany przez wojska rakietowe i artylerię system wsparcia ogniowego w operacji i walce obejmuje różnorodne środki ogniowe, artyleryjskie elementy rozpoznania obiektów przeciwnika

oraz ośrodki kierowania uderzeniami i ogniem powiązane bezpośrednio z ogólnowojskowymi elementami dowodzenia. Złożoność tego systemu i warunków jego sprawnego funkcjonowania oraz olbrzymia różnorodność zadań taktycznych i ogniowych realizowanych przez niego w działaniach bojowych wymaga od kadry dowódczo-sztabowej wojsk rakietowych i artylerii wyjątkowego przygotowania operacyjno-taktycznego i specjalistycznego.

W uzbrojeniu wojsk rakietowych i artylerii występuje duża różnorodność środków ogniowych, o różnych właściwościach bojowych, stosując ogień pośredni i bezpośredni przy użyciu różnych rodzajów amunicji, charakteryzujących się różnym procesem przygotowania technicznego uderzeń i ogniа.

Warto w tym miejscu zauważyć, że kandydaci na studia w AON (dowódcy jednorodnych pododdziałów) znają zwykle dobrze zasady użycia tylko jednego rodzaju środków artyleryjskich. W stosunku do pozostałych, taką wiedzę powinni uzyskać w toku studiów.

Efektywne użycie tych różnorodnych środków w działaniach bojowych uzależnione jest od wielu czynników, w tym umiejętnego organizowania właściwego zabezpieczenia działań (zwłaszcza rozpoznania obiektów, zabezpieczenia topograficznego i meteorologicznego), sprawnego planowania ognia i manewru, terminowego stawiania zadań oraz ciągłego dowodzenia i kierowania uderzeniami i ogniem. Wszystkie te czynności wymagają od kadry artyleryjskiej gruntownej wiedzy specjalistycznej i operacyjno-taktycznej. Dla przykładu, proces kierowania ogniem pośrednim oddziałów (zgrupowań, grup artylerii) wymaga od dowódców specyficznych umiejętności, opartych na znajomości zadań wspieranych wojsk, zasad i sposobów wykorzystania różnych rodzajów środków artyleryjskich, możliwych rodzajów ognia i sposobów

zwalczania obiektów.

Powyższe spostrzeżenia wskazują jednoznacznie, że efektywność użycia potencjału wojsk rakietowych i artylerii w ewentualnych działaniach bojowych, a tym samym jakość wsparcia ogniowego wojsk (WRiA realizują 70-90% zadań wsparcia ogniowego) zależy w olbrzymim stopniu od poziomu przygotowania specjalistycznego kadry dowódczo-sztabowej tych wojsk. Nie jest to zatem problem wyłącznie artyleryjski. Poziom przygotowania specjalistycznego kadry artyleryjskiej powinien być w centrum uwagi wszystkich kompetentnych instytucji i dowództw wojsk lądowych. Dlatego pewne zdziwienie i niepokój mogą budzić zmiany zachodzące od kilku lat w wojskach lądowych i szkolnictwie wojskowym, prowadzące do obniżenia znaczenia tych wojsk w siłach zbrojnych i deprecjonujące przygotowanie specjalistyczne kadr dowódczo-sztabowych. Można oceniać, że działania te nie uwzględniają wniosków z ostatnich światowych konfilktów zbrojnych oraz tendencji rozwojowych w znaczących armiach obcych.

W poprzednich latach oficerowie WRiA przewidziani na stanowiska dowódcze i sztabowe zdobywali gruntowną wiedzę operacyjno-taktyczną oraz specjalistyczną w procesie studiów w ASG WP. Niezależnie od tego absolwenci tej uczelni przewidziani na stanowiska dowódców (szefów) związków taktycznych uzupełniali wiedzę z zakresu organizacji działań bojowych artylerii i kierowania jej ogniem na specjalistycznych kursach podyplomowych w akademii artyleryjskiej w byłym ZSRR.

Obecnie, w ogólnym systemie kształcenia kadr - jak dotychczas - nie przewiduje się dla oficerów WRiA zagranicznych studiów specjalistycznych obejmujących szczeble oddział - związek taktyczny. Ponadto realizowany od dwoch lat zintegrowany system

kształcenia w AON (WWL) mimo wielu niezaprzeczalnych zalet, nie wpływa korzystnie na przygotowanie specjalistyczne absolwentów. W dwuletnim programie studiów na przedmiot taktyka WRiA przewidziano zaledwie 68 godzin dydaktycznych (program na rok 1991/1992). W procesie kształcenia nie są uwzględnione takie przedmioty, jak: teoria strzelań, metodyka planowania ognia, kierowanie uderzeniami i ogniem itd.

Z tych względów w procesie studiów dyplomowych problematyka wsparcia ogniowego wojsk ukierunkowana została wyłącznie na potrzeby studentów o profilu ogólnowojskowym, które również nie są w pełni zaspokojone. Wspomniana liczba godzin dydaktycznych pozwala jedynie wskazać rolę, miejsce i zadania WRiA. W operacji i walce oraz zapoznać studentów z ogólnymi zasadami użycia tego rodzaju wojsk w działaniach bojowych. Program nie pozwala dostatecznie naświetlić zagadnień związanych z kierowaniem ogniem i organizacją rozpoznania na rzecz wsparcia ogniowego[x/], w czym znaczny udział winny mieć również sztaby ogólnowojskowe. Z konieczności pobieżnie są traktowane problemy związane z organizacją działań bojowych WRiA oraz sposobem wykonania zadań ogniowych w poszczególnych etapach operacji i walki. Pewnym uzupełnieniem w tym względzie są ćwiczenia doskonalące (dowódczo-sztabowe) w których studenci - artylerzyści występują zwykle w roli dowódców oddziałów (szefów) artylerii. Jednakże nie posiadają oni dostatecznych podstaw teoretycznych, by mogli poprawnie i całościowo rozwiązywać problemy użycia WRiA.

---

x/ W odniesieniu do problematyki ogólnowojskowej zagadnienia te w procesie dydaktycznym są realizowane przez katedry dowodzenia i rozpoznania.

Można zatem uważać, że absolwenci AON o specjalności WRiA będą posiadać solidną ogólną wiedzę operacyjno-taktyczną i mogą z powodzeniem pełnić funkcje w sztabach ogólnowojskowych. Zabraknie im natomiast przygotowania specjalistycznego (w tym również operacyjno-taktycznego w odniesieniu do swojego rodzaju wojsk), by mogli organizować działania bojowe oddziałów i związków taktycznych WRiA oraz kierować nimi w walce.

Stan powyższy należy uznać jako niepokojący i nakazujący szukać właściwych rozwiązań nie tylko w procesie studiów dyplomowych w AON, ale w całym systemie przygotowania kadr dowódczo-sztabowych w siłach zbrojnych.

Źródłem pozyskiwania młodszej kadry dowódczej dla potrzeb WRiA - jak dotychczas - jest Wyższa Szkoła Wojsk Rakietowych i Artylerii. Uczelnia ta przygotowuje oficerów do pełnienia funkcji do dowódcy baterii włącznie, wyposażając ich w wiedzę taktyczną i specjalistyczną. Ponadto na bazie tej samej uczelni organizowane są kursy: szefów sztabów dywizjonów (KP-2 miesiące) i dowódców dywizjonów (WKDO - 4 miesiące). Dodatkowo szkoła organizuje doraźne kursy przeszkolenia dla oficerów sztabów pułków i brygad artylerii.

Można zatem przyjąć, że w systemie przygotowania kadr dowódczo-sztabowych dla potrzeb WRiA szkoła oficerska realizuje zadania do szczebla dywizjonu włącznie, dostarczając oficerom niezbędną wiedzę taktyczną i specjalistyczną.

W kraju nie ma innych ośrodków przygotowania kadr dla potrzeb WRiA, zatem w tym miejscu rolę dalszego kształcenia oficerów winna przejąć AON.

Zachowując ogólną (słuszną) ideę kształcenia zintegrowanego na WWL, istnieje jednocześnie potrzeba poszukiwania rozwiązań

sprzyjających zdobywaniu wiedzy specjalistycznej przez oficerów. Rozwiązania te należy dostrzegać w obszarze zajęć programowych oraz w procesie doskonalenia podyplomowego kadry oficerskiej.

4. Wojska Obrony Przeciwlotniczej

Wojska OPL są tym rodzajem wojsk lądowych, których celem jest osłona tych wojsk i innych obiektów przed uderzeniami środków napadu powietrznego (ŚNP) przeciwnika. Fakt prowadzenia walki z przeciwnikiem powietrznym (w przestrzeni trójwymiarowej), organizacja i prowadzenie walki w warunkach permanentnego niedoboru czasu obrazuje najogólniej specyfikę użycia WOPL w działaniach operacyjnych i taktycznych.

Powyższa specyfika wykonywania zadań bojowych wywiera przemożny wpływ na system kształcenia oficerów przeciwlotników, w tym również w warunkach AON. Szkolenie specjalistyczne (rozumiane szeroko), ma na celu przygotowanie absolwentów do objęcia kolejnych stanowisk w wojskach OPL (głównie w oddziałach rakiet przeciwlotniczych.

Stąd też, specyfika szkolenia specjalistycznego oficerów WOPL powoduje konieczność opanowania przez nich wiedzy ogólnej w zakresie:

- organizacji systemu OPL ZT ze szczególnym wyeksponowaniem podsystemów rozpoznania radiolokacyjnego i rażenia ŚNP;
- planowania i organizowania walki oddziałów rakiet plot w osłonie wojsk lądowych i innych obiektów;
- dowodzenie oddziałem i pododdziałami wojsk OPL podczas odpierania nalotów ŚNP.

5. Wojska inżynieryjne

Badania studyjne w zakresie specjalistycznego przygotowania oficerów wojsk inżynieryjnych, a także wnioski i doświadczenia z ćwiczeń wskazują jednoznacznie, że oficerowie ci są słabo przygotowani do pełnienia funkcji kierowniczych. Badania te ukazują brak ogniwa w systemie kształcenia oficerów, które zapewniłoby im właściwe przygotowanie specjalistyczne.

Współczesny system przygotowania fachowego oficerów wojsk inżynieryjnych obejmuje naukę w wyższej szkole oficerskiej oraz na wyższym kursie dowódczo-operacyjnym organizowanym i prowadzonym w WSO. Zakres nauczania w tej szkole i na kursie obejmuje wiedzę specjalistyczną niezbędną do zajmowania stanowisk od dowódcy plutonu wojsk inżynieryjnych do szefa sztabu batalionu saperów.

Studia dyplomowe w Akademii Obrony Narodowej ze względu na integrację kształcenia w niewielkim zakresie podnoszą umiejętności specjalistyczne oficerów wojsk inżynieryjnych.Konferencja naukowa przeprowadzona w Akademii Obrony Narodowej 19.03.1993 r., potwierdziła tę tezę. Wystąpienia szefów rodzajów wojsk wyraźnie określiły wymagania w zakresie przygotowania kadr dowódczych i sztabowych. Konferencja jednoznacznie potwierdziła założoną hipotezę, że doskonalenie specjalistyczne oficerów rodzajów wojsk powinno być realizowane poprzez podyplomowe szkolenie kursowe.

6. Wojska obrony przeciwchemicznej

Przeprowadzone badania i konsultacje z oficerami szefostw

wojsk obrony przeciwchemicznej okręgów wojskowych i Szefostwa Wojsk Obrony Przeciwchemicznej Sztabu Generalnego oraz wnioski wyłonione z konferencji przeprowadzonej w WWL AON potwierdzają w pełni wysuniętą sugestię o potrzebie ciągłego kształcenia i doskonalenia zawodowego absolwentów Akademii, studiujących na studiach dyplomowych. Sprowadza się ona do stwierdzenia: absolwent akademii powinien ciągle podwyższać swoje kwalifikacje zawodowe i poszerzać wiedzę na kursach podyplomowych, by skutecznie i sprawnie wykonywać obowiązki na kolejnych stanowiskach służbowych.

Tezę tą można uzasadnić śledząc drogę przechodzenia oficera na kolejne stanowiska służbowe w wojskach obrony przeciwchemicznej. Otóż absolwent po uzyskaniu dyplomu jest najczęściej kierowany na stanowiska: oficer operacyjny (dowódca specjalistycznego batalionu) w pułku przeciwchemicznym albo na stanowisko oficera - pomocnika szefa obrony przeciwchemicznej związku taktycznego, rzadziej na stanowisko specjalisty w szefostwach wojsk obrony przeciwchemicznej rodzajów wojsk i służb.

Przeciętnie po upływie 3 - 5 lat następuje kolejne przejście na wyższe stanowisko służbowe. Z tym łączy się potrzeba dostosowania posiadanej wiedzy do nowych zmieniających się uwarunkowań służbowych. Z obserwacji poczynań absolwentów AON oraz doznań ich bezpośrednich przełożonych wynika, że tylko częściowo spełniły się ich oczekiwania. Myślano bowiem o fachowcach - specjalistach, a uzyskano oficerów przygotowanch wszechstronnie - o dużym zasobie wiedzy ogólnej, lecz o małym przygotowaniu specjalistycznym. Jest to naturalną konsekwencją kształcenia studentów w grupach zintegrowanych i profilu studiów akademickich wyposażającego ich w wiedzę ogólnokształcącą.

Ponieważ przechodzenie na kolejne stanowiska w hierarchii służbowej wiąże się z potrzebą dysponowania określonym zasobem wiedzy ogólnej i specjalistycznej, narzuca to potrzebę ciągłego jej zdobywania - do czego absolwent jest przygotowany - albo drogą samokształcenia (samodoskonalenia), bądź poprzez uczestnictwo w kursach podyplomowych. W odniesieniu jednak do kursów powstaje pytanie: czy rozpoczynać je od razu, czy też po upływie pewnego czasu od ukończenia akademii? Wydaje się, że rozpoczynanie kursu w krótkim czasie po ukończeniu akademii nie powinno być brane pod uwagę w wojskach obrony przeciwchemicznej. Uczelnia bowiem jest placówką ogólnokształcącą, a nie zawodową i przeszkalanie jej absolwentów od razu po uzyskaniu dyplomu wypacza, jeżeli nie zatraca, sens studiów dyplomowych. Tym bardziej jest to zasadne, ponieważ absolwent idzie na pierwsze stanowisko akademickie (?), na jakim stawia pierwsze kroki w służbie już jako oficer dyplomowany. A zatem skłaniać się trzeba ku tezie o podejmowaniu kształcenia po upływie pewnego czasu od ukończenia studiów dyplomowych.Można to uzasadnić tym, że absolwent okrzepnie na stanowisku służbowym, pozna go od strony praktycznej, odkryje jego zalety i wady oraz uświadomi sobie własne niedostatki i potrzeby dalszego kształcenia i doskonalenia zawodowego. W tym można upatrywać motywacji i chęci do podejmowania studiów podyplomowych.

Z dotychczasowych rozważań wypływają dwa zasadnicze wnioski:

po pierwsze - Akademia Obrony Narodowej przygotowuje swego absolwenta do zdobywania wiedzy praktycznej na drodze samodoskonalenia i samokształcenia, do poznawa-

nia i rozwijania umiejętności na zajmowanym stanowisku;

po drugie - praca w jednostce wojskowej wymusza potrzebę stopniowego zwiększania zakresu i poziomu wiedzy fachowej oraz ogólnej dla sprostania zadaniom, wynikającym z funkcji, jaką się sprawuje i stawianych przez przełożonych funkcyjnych.

By wyjść naprzeciw oczekiwaniom związanym z możliwością podnoszenia kwalifikacji zawodowych i zdobywania wiedzy Wydział Wojsk Lądowych, a w nim Katedra Wojsk Obrony Przeciwchemicznej, oferuje organizowanie i prowadzenie kursów podyplomowych. Jednakże powstaje pytanie: w jaką wiedzę wyposażyć oficera, w ogólną i teoretyczną, czy specjalistyczną i praktyczną?

Zważając na specyfikę poszczególnych stanowisk w wojskach obrony przeciwchemicznej, konieczne jest prowadzenie kursów podyplomowych zapewniających wiedzę specjalistyczną. Pozwoli to na uzupełnienie niedostatków wiedzy specjalistycznej, z jakimi absolwent kończy akademię oraz umożliwi mu kontynuowanie studiów uzupełniających. Z wiedzą specjalistyczną wiąże się nierozerwalnie wiedza teoretyczna ogólna, dotycząca tak specjalności wiodącej - obrony przeciwchemicznej - jak i innych specjalności wykładanych w akademii. Jej zdobywanie ugruntuje wiedzę specjalistyczną i uzyskane doświadczenia na pełnionym stanowisku oraz rozszerzy punkt widzenia problemów pola walki i operacji.

Co się tyczy specyfiki stanowisk służbowych, wywierającej wpływ na kształt i treść merytoryczną kursów podyplomowych, można twierdzić, iż wiąże je z sobą jednakowy zasób wiedzy potrzebnej do rozwiązywania problemów obrony przeciwchemicznej, chociaż spożytkowanej w rożnym zakresie i na rożnych stanowiskach służ-

bowych. Niemniej można twierdzić, że znajomość ogólnej teorii taktyki działania wojsk obrony przeciwchemicznej pozwala absolwentowi dobrze spełniać funkcje służbowe na każdym ze stanowisk, czy to w pułku przeciwchemicznym, czy to w związku taktycznym. Inna sprawa, to liczba oficerów, którzy powinni podnosić swoje kwalifikacje i zdobywać wyższą wiedzę. Okazuje się bowiem, że większość oficerów pozostanie na stanowiskach niekierowniczych, a tylko niewielu z nich obejmie stanowiska kierownicze na szczeblu taktycznym czy operacyjnym i to po upływie czasu nie krótszym niż 3 - 4 lata. Oznacza to potrzebę podjęcia kształcenia podyplomowego, ale bez ścisłego przywiązania go z awansem na kolejne stanowiska służbowe (chociaż dopuszcza się również takie rozwiązanie). Zatem kadrę wojsk obrony przeciwchemicznej trzeba wyposażyć w wiedzę interdyscyplinarną, wszakże z uprzywilejowaniem wiedzy specjalistycznej.

7. Logistyka

Proces szkolenia kadr logistycznych powinien być dwustopniowy.

Pierwszy stopień - podstawowy, przygotowujący młodszą kadrę oficerów logistyki powinien być prowadzony we wszystkich specjalnościach (służbach) logistycznych i przygotować absolwentów do zajmowania pierwszych stanowisk oficerskich.

Drugi stopień - wyższy, przygotowujący starszą kadrę oficerów logistyki powinien być prowadzony w dwóch pionach (płaszczyznach) - specjalistycznym i ogólnologistycznym.

W pionie specjalistycznym - doskonalącym, szkoleni byliby oficerowie w posiadanej specjalności logistycznej na różnych

kursach doskonalących, przygotowujących ich do zajmowania kolejnych (wyższych) stanowisk służbowych.

W pionie ogólnologistycznym, szkoleni byliby oficerowie wywodzący się ze wszystkich specjalności (służb) logistycznych, którzy są predestynowani do zajmowania stanowisk szefów logistyki. Przed zajęciem pierwszego stanowiska - szefa logistyki oddziału kandydaci powinni ukończyć zintegrowane studia w AON (lub studia magisterskie w WAT) oraz wyższy kurs taktyczny szefów logistyki oddziałów w AON. Przed objęciem stanowisk szefów logistyki na kolejnych szczeblach dowodzenia, odpowiednio wyselekcjonowani kandydaci (spośród szefów logistyki oddziałów) powinni ukończyć kolejne kursy ogólnologistyczne.

V. MODEL SYSTEMU SZKOLENIA I DOSKONALENIA SPECJALISTYCZNEGO

Szkolenie i doskonalenie specjalistyczne można rozpatrywać z różnych punktów widzenia. Stanowi ono, a przynajmniej powinno stanowić, wewnętrznie skoordynowany system przedsięwzięć należących do dwóch wielkich obszarów działalności wojskowej, tj.:

- kształcenia kadry w systemie szkolnictwa wojskowego;
- codziennej, bieżącej praktyki szkoleniowej sztabów i wojsk.

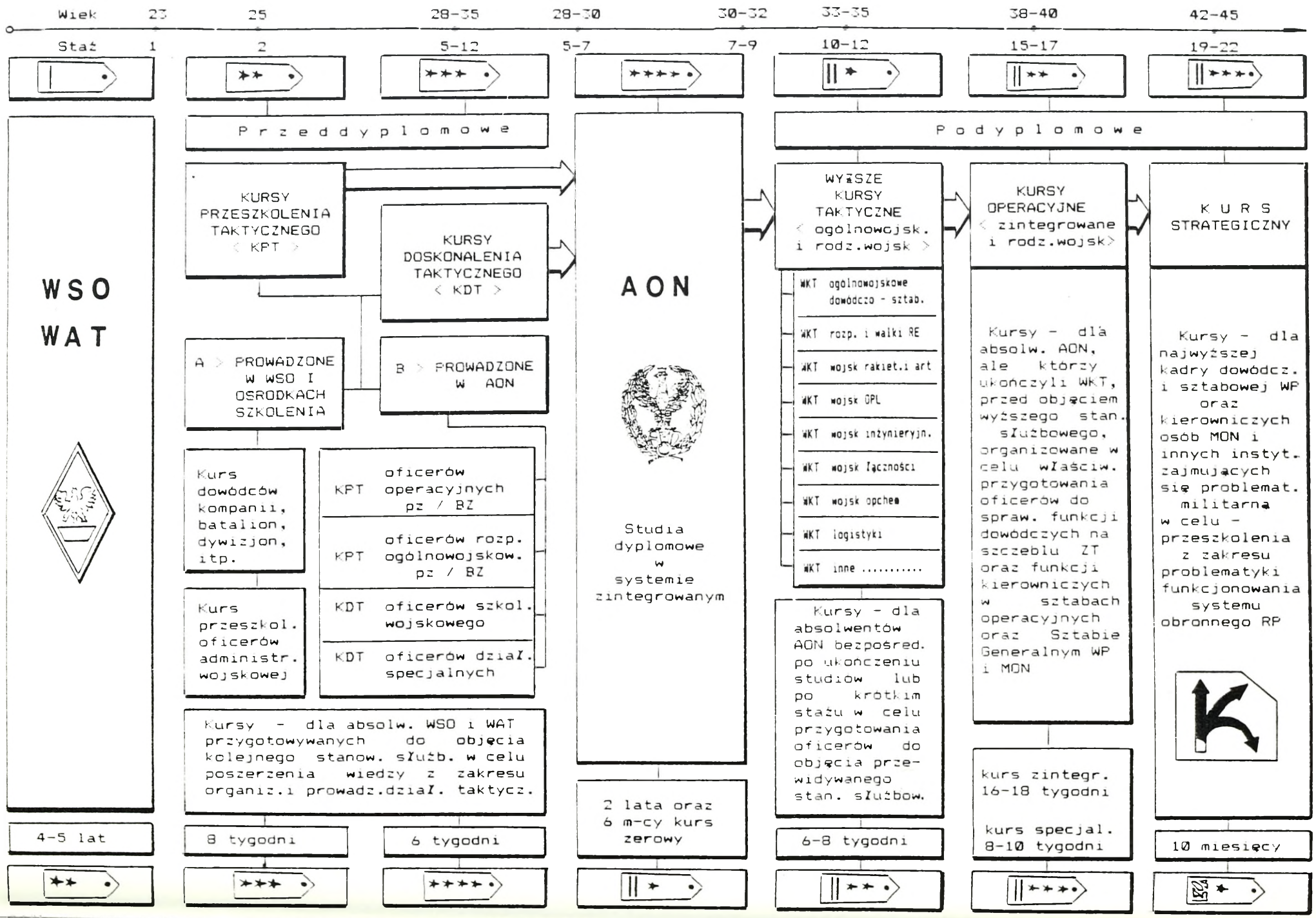
Obydwa te obszary są równie ważne dla podwyższania kwalifikacji specjalistycznych kadry. W niniejszym studium interesują nas jednak tylko przedsięwzięcia realizowane w systemie szkolnictwa wojskowego. Można je ująć w cztery główne grupy (fazy):

- studia w wyższej szkole oficerskiej (Wojskowej Akademii Technicznej);
- przeddyplomowe kursy przeszkolenia i doskonalenia zawodowego;
- studia dyplomowe w Akademii Obrony Narodowej:
- taktyczne, operacyjne i strategiczne kursy podyplomowe.

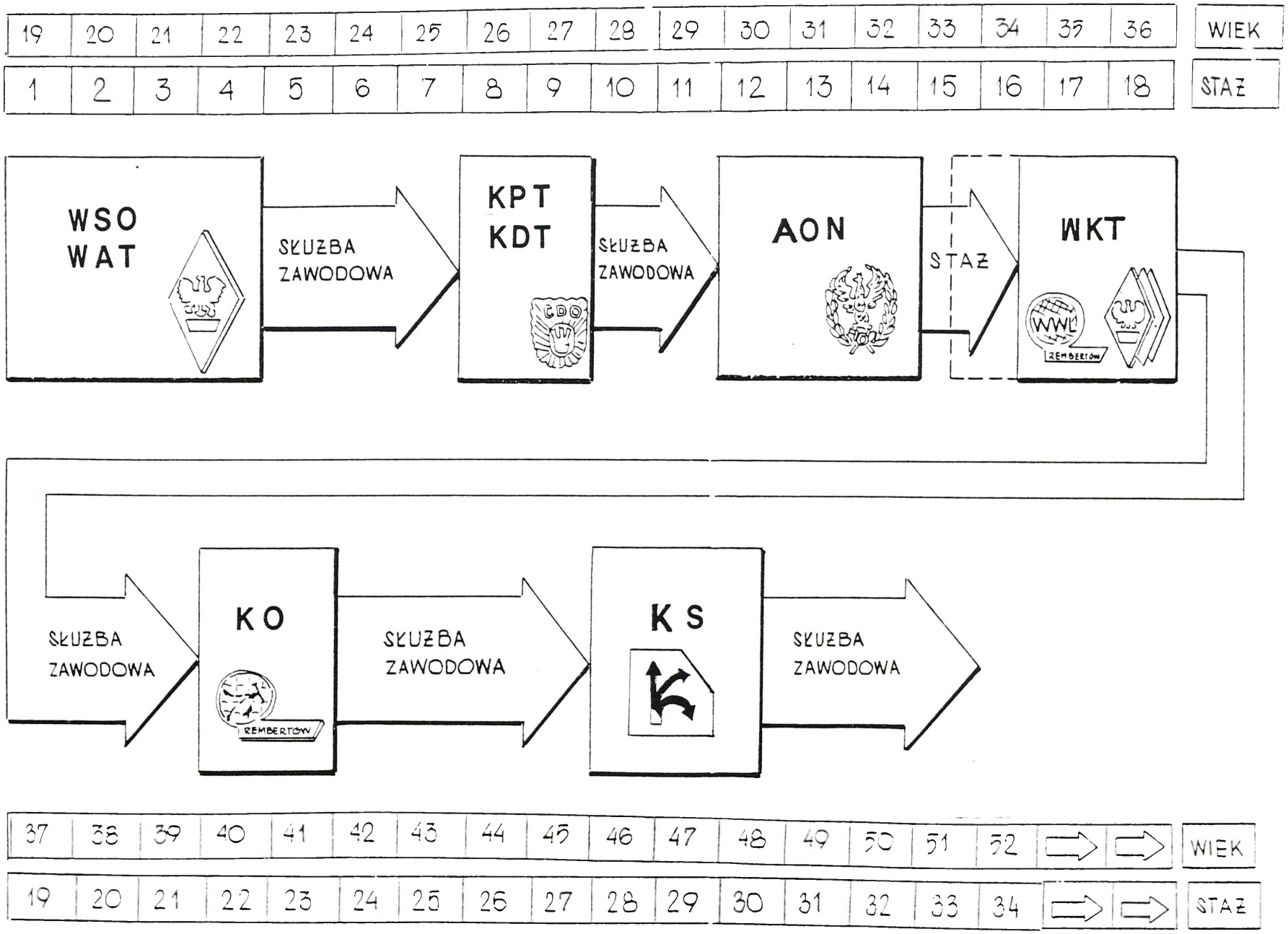
Ogólną ideę takiego systemu kształcenia wraz z proponowanymi w niniejszej pracy rozwiązaniami dotyczącymi szkolenia kursowego przedstawiają rysunki 1 i 2.

Pierwsze dwie fazy nie są przedmiotem szerszego zainteresowania zespołu badawczego. Zauważmy zatem jedynie, że obejmują one szkolenie specjalistyczne w wymiarze techniczno-taktycznym, dotyczące szczebla pododdziałów, a więc na poziomie niższej taktyki (taktyki rodzajów wojsk). Absolwent szkoły oficerskiej powinien być wyposażony w wiedzę i umiejętności niezbędne do pracy na stanowisku dowódcy plutonu w danej specjalności (rodzaju

Rys. 1 PROPONOWANY MODEL SYSTEMU KSZTAŁCENIA I DOSKONALENIA ZAWODOWEGO KADRY WOJSK LĄDOWYCH

Rys.2 MODEL KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO KADRY DOWODCZEJ I SZTABOWEJ WP

wojsk). Każdorazowo przed objęciem kolejnego stanowiska powinien przechodzić krótkie (kilkutygodniowe) kursy przeszkolenia (dowódcy kompanii, baterii, dywizjonu, oficera sztabu batalionu i dywizjonu) organizowane w odpowiednich szkołach oficerskich (ośrodkach szkoleniowych). Oprócz kursów przeszkolenia konieczne są również kursy doskonalenia dla oficerów pełniących już dane funkcje. O ile celem kursów przeszkolenia jest przygotowanie fachowe oficera do objęcia nowej funkcji (nowego stanowiska),o tyle kursy doskonalenia powinny wyposażać oficerów pełniących już daną funkcję od dłuższego czasu w dodatkową, najnowszą wiedzę.

Odrębnego rozpatrzenia wymaga przygotowanie dowódców batalionów ogólnowojskowych oraz oficerów sztabów oddziałów. Jeżeli bataliony ogólnowojskowe zostaną zachowane jako pododdziały (a więc organizmy jednego rodzaju wojsk), wówczas kursy dowódców batalionów powinny być prowadzone również w szkołach oficerskich (ośrodkach szkoleniowych). Jeśli natomiast bataliony będą oddziałami (tj. samodzielnymi bojowymi jednostkami dysponującymi pododdziałami różnych rodzajów wojsk), to wtedy ich dowódcami powinni być absolwenci Akademii Obrony Narodowej. Przeszkolenie i doskonalenie specjalistyczne oficerów sztabów pułków ogólnowojskowych, a w przyszłości ewentualnie również sztabów zintegrowanych batalionów (jako oddziałów), powinna chyba prowadzić Akademia Obrony Narodowej, chociaż nie są to oficerowie dyplomowani. Sztaby zajmują się bowiem już taktyką broni połączonych (wyższą taktyką), a nie tylko taktyką jednego rodzaju wojsk.

Studia dyplomowe w Akademii Obrony Narodowej, ze względu na swój zintegrowany charakter, mogą tylko w niewielkim stopniu zapewnić podwyższanie konkretnych kwalifikacji specjalistycznych oficerów poszczególnych rodzajów wojsk. Wbrew pozorom dotyczy

to, choć oczywiście w o wiele mniejszm stopniu, także oficerów ogólnowojskowych. Absolwent Akademii Obrony Narodowej po studiach zintegrowanych ma bez wątpienia bogatszą wiedzę uniwersalną niż poprzedni absolwent Akademii Sztabu Generalnego WP, ale jest słabiej przygotowany do pełnienia konkretnych, wyspecjalizowanych funkcji sztabowych i dowódczych, jakie przychodzi mu sprawować bezpośrednio po ukończeniu studiów. Dlatego w ramach zintegrowanych studiów dyplomowych konieczne jest poszukiwanie takich rozwiązań dydaktycznych, które minimalizowałyby ową słabość i zapewniały co najmniej podtrzymywanie specjalistycznej kondycji techniczno-taktycznej oficerów rodzajów wojsk oraz opanowanie podstawowych umiejętności fachowych potrzebnych wszystkim absolwentom Akademii Obrony Narodowej na stanowiskach obejmowanych po ukończeniu studiów. Temu celowi służą przede wszystkim ćwiczenia dowódczo-sztabowe oraz takie dodatkowe przedsięwzięcia, jak wykłady fakultatywne, udział studentów w szkoleniach katedralnych, seminariach dyplomowych, a także opracowywanie prac semestralnych, kursowych i dyplomowych.

Główną jednak rolę w szkoleniu i doskonaleniu specjalistycznym na wyższym poziomie taktycznym i operacyjnym powinny spełniać organizowane w Akademii Obrony Narodowej różnorodne kursy podyplomowe: taktyczne i operacyjne, w tym - zintegrowane i poszczególnych rodzajów wojsk, a także kurs strategiczny. Kursy te zapewniałyby przeszkolenie i przygotowanie do pełnienia konkretnych funkcji dowódczych i sztabowych na kolejnych, wyższych szczeblach dowodzenia.

Bezpośrednio lub krótko po studiach dyplomowych (po krótkim stażu w jednostce lub sztabie) absolwenci Akademii Obrony Narodowej odbywaliby przed wyznaczeniem na określone stanowiska kil-

kutygodniowe wyższe kursy taktyczne danego rodzaju wojsk dające im pełną wiedzę specjalistyczną niezbędną na szczeblach oddziału i związku taktycznego. W odniesieniu do oficerów ogólnowojskowych byłyby to kursy przygotowujące dowódców pułków (brygad) oraz zastępców dowódców dywizji i oficerów sztabowych pełniących kierownicze funkcje w sztabach związków taktycznych.

Kolejnym, wyższym etapem szkolenia byłyby kilkumiesięczne kursy operacyjne przewidziane dla dowódców związków taktycznych oraz oficerów pełniących kierownicze funkcje w sztabach operacyjnych (okręgach wojskowych) i Sztabie Generalnym WP. Byłyby to w zasadzie kursy zintegrowane, ale sporadycznie, zależnie od potrzeb, mogłyby być również organizowane kursy operacyjne poszczególnych rodzajów wojsk. W ramach kursów zintegrowanych powinna być wydzielana niezbędna liczba godzin na kształcenie specjalistyczne w katedrach, na wzór kształcenia doktoranckiego.

Najwyższym szczeblem kształcenia wojskowego jest obecnie Podyplomowe Studium Operacyjno-Strategiczne. W razie przyjęcia przedstawionego wyżej systemu podyplomowych kursów taktycznych i operacyjnych niezbędna byłaby pewna nowelizacja zakresu i treści programowych tego studium i przekształcenie go w kilkumiesięczny kurs strategiczny dla najwyższej kadry dowódczej i sztabowej Wojska Polskiego oraz kierowniczych osób Ministerstwa Obrony Narodowej i innych instytucji zajmujących się problematyką militarną. Dla oficerów przewidzianych na kierownicze stanowiska w rodzajach wojsk pogłębienie wiedzy specjalistycznej na kursie strategicznym odbywałoby się w trybie indywidualnym przez uczestniczenie w przedsięwzięciach naukowych i dydaktycznych (seminaria, konwersatoria) organizowanych w poszczególnych katedrach.

Cały system szkolenia i doskonalenia zawodowego powinien być bezpośrednio sprzężony nie tylko z obejmowaniem odpowiednich stanowisk, ale także z awansowaniem na kolejne stopnie wojskowe. Warunkiem awansu na stopień generalski powinno być ukończenie kursu strategicznego, na stopień pułkownika - kursu operacyjnego, na stopień podpułkownika - wyższego kursu taktycznego, na stopień majora - studiów dyplomowych w AON, na stopień kapitana - odpowiedniego kursu doskonalenia, na stopień porucznika - odpowiedniego kursu przeszkolenia.

1. Szkolenie taktyczne i operacyjne oficerów dowództw i sztabów ogólnowojskowych

Pojęcie szkolenie specjalistyczne rozumiane jest jako wszechstronne przygotowanie oficerów pod względem wiedzy teoretycznej, jak i praktycznych umiejętności do wykonywania obowiązków służbowych na ściśle określonym stanowisku sztabowym. W odniesieniu do oficerów ogólnowojskowych specjalizacja ta dotyczy przygotowania do objęcia stanowisk w sztabach oddziałów, związków taktycznych i operacyjnych oraz w Sztabie Generalnym WP Oficerowie przewidywani do wykonywania zadań w komórkach operacyjnych sztabów oraz oficerowie przewidywani na stanowiska szefów sztabów powinni prezentować najwyższy poziom wykształcenia, przede wszystkim w dziedzinie dowodzenia oraz z taktyki i sztuki operacyjnej, a ponadto odznaczać się wysokimi kwalifikacjami organizatorskimi i sztabowymi.

Wysokie wymagania, jakie stawia się oficerom sztabu wynikają przede wszystkim z charakteru współczesnej walki i operacji. Sztab ogólnowojskowy, a głównie pion operacyjny sztabu,

spełnia rolę koordynatora wysiłków różnych rodzajów wojsk oraz rodzajów sił zbrojnych w jeden sprawny i efektywny system. W tym celu konieczna jest znajomość nie tylko taktyki i sztuki operacyjnej wojsk zmechanizowanych i pancernych, ale również znakomita orientacja w możliwościach i sposobie wykorzystania innych rodzajów wojsk i sił zbrojnych. Umożliwia ona planowanie i opracowanie przez oficerów operacyjnych planów działań bojowych i planów operacji, w których zróżnicowany potencjał bojowy będzie efektywnie i sprawnie wykorzystywany na lądowym teatrze działań wojennych. Dlatego nieprzypadkowo szefowie komórek operacyjnych, w aktualnym systemie dowodzenia, posiadają kompetencje zastępców szefów sztabów. Wykorzystanie oraz doskonalenie fachowych kwalifkikacji oficerów sztabu ma miejsce w systemie szkolenia taktyczno-operacyjnego, ale przede wsyzstkim służą one opracowaniu w okresie pokoju planów operacyjnego użycia wojsk na wypadek wojny. Nowa doktryna wojenna oraz złożona sytuacja polityczno-wojskowa RP powoduje konieczność częstej aktualizacji planów i dostosowywania ich do nowych warunków. Istnieje zatem obiektywna potrzeba dysponowania kadrą oficerską o najwyższych kwalifikacjach taktyczno-operacyjnych i sztabowych.

W tym kontekście należy zadać pytanie, czy absolwent AON jest w stanie sprostać tak wysokim wymaganiom? Wydaje się, że odpowiedź pozytywna może być uzasadniona. W procesie dwuletnich studiów oficer ogólnowojskowy uzyskuje taką samą wiedzę z dowodzenia oraz z taktyki i sztuki operacyjnej jak oficerowie innych specjalności. Przy czym problematyka dowodzenia i taktyczno-operacyjna zajmuje około jednej piątej ogólnego czasu w programie nauczania.

Przedstawione uwarunkowania wskazują na potrzebę dalszego, zinstytucjonalizowanego kształcenia specjalistycznego oficerów sztabu, szczególnie w zakresie dowodzenia i pracy sztabowej oraz sztuki wojennej. Uzasadniają one również konieczność wprowadzenia zmian organizacyjnych i programowych do aktualnie realizowanego systemu kursów przeszkolenia taktycznego i operacyjnego. Upoważniają one także do wypracowania nowej koncepcji i jak najszybszego jej wdrożenia do praktyki szkoleniowej.

Założenia nowej koncepcji kształcenia specjalistycznego oficerów uwzględniają całokształt zmian, którym poddany jest cały system kształcenia oficerów w Wojsku Polskim. Priorytetowo potraktowane zostały w niej potrzeby kadrowe dowództw poszczególnych szczebli dowodzenia, które umiejętnie powiązano z przejrzystym systemem awansowania oficerów stosownie do posiadanych (uzyskanych) kwalifikacji wymaganych na określonym stanowisku służbowym.

W projektowanym systemie zakłada się maksymalizację efektów przy zachowaniu w miarę możliwości na jednym poziomie nakładów. Chodzi tu przede wszystkim o przewidywanie stosunkowo krótkich okresów trwania kursów, przy zastosowaniu maksymalnej intensywności szkolenia specjalistycznego. W odniesieniu do oficerów sztabu podstawowymi przedmiotami powinno być dowodzenie i praca sztabowa, a więc sztuka dowodzenia oraz taktyka i sztuka operacyjna.

Oficerowie przewidywani do objęcia określonych stanowisk w sztabach powinni podczas kursów nie tylko pogłębić i zaktualizować swoją wiedzę, ale przede wszystkim opanować i doskonalić umiejętności (techniki) organizatorskie i sztabowe, które umożliwiałyby im uzyskanie zdecydowanej przewagi nad innymi oficera-

mi dowództw . Dotyczy to głównie obszaru dynamicznie rozwijającej się informatyki i automatyzacji dowodzenia. Między innymi podczas kursów oficerowie mieliby możliwość zapoznania się z nowymi programami i sposobami ich wykorzystywania w dowodzeniu.

W dziedzinie taktyki i sztuki operacyjnej uczestnicy kursów powinni mieć możliwość pogłębienia swojej wiedzy poprzez planowanie i opracowywanie szczegółowych planów działań bojowych i operacji w różnych warunkach. W tym celu również niezwykle ważne jest studiowanie i analizowanie doświadczeń z ćwiczeń oraz lokalnych konfliktów zbrojnych. Ponadto szczególnie duży obszar będzie z pewnością zajmowała problematyka związana z nowymi koncepcjami bojowego wykorzystania wojsk w ramach systemu obronnego RP.

Zarysowane wyżej koncepcje programowe kursów przeszkolenia taktycznego i kursów operacyjnych zmierzają w kierunku takiego kształtu programu, który pozwoliłby uzyskać maksymalne efekty w zakresie dowodzenia i sztuki wojennej. Należy jednak widzieć potrzebę i poszukiwać możliwości takiego doskonalenia programu studiów zintegrowanych, aby już w ramach studiów uzyskać pewien stopień specjalizacji oficerów ogólnowojskowych przewidywanych na stanowiska sztabowe. Można przewidywać, że znajdzie to odbicie w korekcie aktualnie realizowanych programów, jest to bowiem pierwsza edycja programów w nowym systemie kształcenia w akademii.

Istotnym problemem staje się wypracowanie takiego modelu przygotowania kandydatów na studia w AON, który doprowadzi do wyrównania ich poziomu wiedzy i doświadczenia. Występujące dotychczas przypadki znacznej rozpiętości poziomu przygotowania kandydatów na studia nie sprzyjały osiąganiu właściwego systemu

i poziomu realizacji procesu dydaktycznego. Postawienie kwalifikacyjnych warunków wstępnych dowiązanych do odpowiednich kursów i stanowisk służbowych pozwolą osiągnąć możliwy do zaakceptowania - wyrównany poziom przygotowania oficerów - kandydatów na studia.

Dotychczasowe obserwacje i zebrane doświadczenia z realizacji procesu studiów zintegrowanych potwierdzają zasadność przyjętej koncepcji. Dają one oficerom dobre przygotowanie ogólne i wyposażają ich w solidne podstawy taktyczno-operacyjne. Mają więc one charakter typu uniwersyteckiego, który pozwala na wszechstronny rozwój intelektualny studentów. Sprzyja to szczególnie przygotowaniu oficerów pionu dowódczo-sztabowego o kierunku ogólnowojskowym. Chociaż zakres programowy nie przewiduje przedsięwzięć ukierunkowanych na głębszą specjalizację, to jednak istnieją warunki do bezpośrednich kontaktów z procesem szkolenia wojsk - np. podczas pokazów, odbywanych podróży studyjnych i praktyk na konkretnych stanowiskach liniowych. Ostatnio podejmowane są kroki zmierzające do zdynamizowania kontaktów z wojskami, polegające na uczestnictwie studentów w wybranych ćwiczeniach okręgów wojskowych.

Szkolenie operacyjne w Akademii Obrony Narodowej winno sprzyjać dalszemu rozwojowi kadry oficerskiej dając możliwość wyznaczenia na stanowiska służbowe zastępców dowódcy związku taktycznego, szefa oddziału okręgu wojskowego lub rodzaju sił zbrojnych, szefa wydziału w IC MON oraz równorzędnych o stopniu etatowym pułkownika. Zakwalifikowanie i ukończenie szkolenia na kursie operacyjnym dawałoby możliwość awansowania tych oficerów do stopnia pułkownika. Powiązanie warunków wyznaczenia na stanowisko służbowe wraz z awansem na kolejny stopień wojskowy jest

zgodne z Rozporządzeniem MON z dn. 28.07.1992 r. w sprawie służby wojskowej żołnierzy zawodowych - dotyczącej IV grupy stanowisk służbowych.

Wyniki badań wskazują, że spełnienie przedstawionych wymagań jest możliwe poprzez nadanie kursowi tego rodzaju wyższej rangi niż ma obecny kurs przeszkolenia operacyjnego.
Zachodzi również potrzeba wprowadzenia korekt programowych. Proponuje się go nazwać - zintegrowany kurs operacyjny.

Dotychczasowa praktyka wskazuje, że kursy operacyjne powinny mieć charakter zintegrowanych. Natomiast doskonalenie specjalistyczne w zależności od specjalności oficerów, mogłoby być realizowane przez katedry (wydziały) AON w dodatkowym wymiarze (ok. 1 miesiąca) w zależności od potrzeb. Innym rozwiązaniem może być wydzielenie odpowiedniej ilości godzin na szkolenie specjalistyczne w ramach kursu zintegrowanego.

Innego podejścia niż dotychczas wymaga rekrutacja (typowanie) oficerów na kursy szczebla operacyjnego. W ostatnich latach dało się wyraźnie zaobserwować, iż kierowani są na nie oficerowie, którzy w większości wypadków kończą je ze względów formalnych. Zmusza ich do tego wymóg kadrowy (przepis), a nie potrzeby objęcia określonego stanowiska. Istotą zaś kierowania na zintegrowany kurs operacyjny powinny być prognozy kadrowe w stosunku do konkretnch oficerów i stanowisk służbowych. Zmiana podejścia w systemie rekrutacji musi polegać na tym, że nie może być kierowany, a po ukończeniu kursu wyznaczony oficer na stanowisko, który nie odpowiada w pełni wymogom w zakresie wykształcenia (kprzeszkolenia). Na kurs winno kierować się kandydatów do objęcia przewidywanego dla nich stanowiska i wyłącznie absolwentów kursu niższego stopnia.

Przeszkolenie na zintegrowanym kursie operacyjnym winno też uwzględnić prognozę kolejnego stanowiska i kursu w takim rozumieniu, iż oficer nie powinien być kierowany na kolejny kurs o wyższym stopniu wtajemniczenia zawodowego, jeżeli wcześniej nie ukończył kursu o szczebel niższego. Obecnie mają np. miejsce często przypadki, iż oficerowie są słuchaczami PSOS, który jest dla nich pierwszym kursem od momentu ukończenia akademii krajowej lub zagranicznej. Realia i potrzeby sił zbrojnych wskazują również, iż zachodzi potrzeba dokonania korekt programowych na kursie operacyjnym i strategicznym. Wiąże się to z innymi niż do tej pory wymogami w stosunku do kierowniczej kadry sił zbrojnych.

Na powyższe wymagania w znacznym stopniu rzutuje też konieczność ograniczenia problematyki operacyjnej na dwuletnich studiach dyplomowych a AON. Obecnie tylko ostatni (czwarty) semestr uwzględnia w procesie kształcenia problematykę operacyjną. Z tego też względu, jej zakres i cel, może mieć tylko na uwadze elementy zapoznawcze. Wskazuje to, że zintegrowany kurs operacyjny będzie zasadniczym kursem w siłach zbrojnych, który będzie przygotowywał oficerów do objęcia stanowisk, na których wiedza z zakresu szczebla operacyjnego jest niezbędna i pełna. Możliwość powiązania kształcenia operacyjnego i strategicznego jest też konieczna dla ciągłości odpowiedniego przygotowania oficerów na kolejnych stanowiskach służbowych.

W funkcjonującym modelu kształcenia oficerów sił zbrojnych kursy operacyjne miały i mają trwałe miejsce. Uważa się, że dotychczasowa ich ranga była jednak pomniejszona. Przyczyną takiego stanu rzeczy było między innymi to, że można je było po prostu nie kończyć, a bardzo często ubiegać się (być kwalifikowanym)

na PSOS. Stąd też oficerowie odbywający przeszkolenie na kursie operacyjnym, w stosunku do słuchaczy PSOS-u, czuli się z góry jakoby skazani na zamknięcie im drogi w awansowaniu i zajmowaniu kolejnych wyższych stanowisk służbowych, bardzo często o etatach generalskich. W dotychczasowym i obecnym systemie kształcenia oficerów z zakresu problematyki operacyjnej odpowiedzialna była i jest Katedra Sztuki Operacyjnej.

Przedstawione wyżej wnioski stanowią wynik badań o charakterze prognostycznym, stąd istnieje konieczność potwierdzenia ich badaniami empirycznymi, którym powinni być poddani absolwenci akademii. Należy również widzieć potrzebę ciągłego monitorowania nowych rozwiązań w systemie kształcenia oficerów, gdyż wszelkie błędy popełniane w tym obszarze mogą mieć bardzo poważne konsekwencje. Dlatego też postuluje się poprzedzić pełne wdrożenie nowej koncepcji różnego rodzaju eksperymentami dydaktycznymi.

Katedry Wydziału Wojsk Lądowych są przygotowane merytorycznie do realizacji zadań szkoleniowych według zaproponowanej koncepcji szkolenia i doskonalenia specjalistycznego.

Na przygotowanie programów i opracowanie pełnej bazy szkoleniowej potrzeba wydzielić przed każdym kursem conajmniej 6-8 miesięcy czasu.

Ponadto stosownie do ilości przewidywanych kursów w ciągu roku akademickiego należałoby odpowiednio wzmocnić niektóre katedry oficerami, zwłaszcza specjalizującymi się w dowodzeniu na szczeblu operacyjnym.

2. Szkolenie i doskonalenie oficerów rodzajów wojsk i służb

A. Wojska Rakietowe i Artyleria

Analiza obowiązujących i opracowywanch programów studiów wskazuje, że można niejednokrotnie w większym stopniu godzić interesy kształcenia operacyjno-taktycznego i specjalistycznego. Można to uzyskać przeznaczając część godzin dydaktycznych z działu operacyjno-taktycznego, głównie w ramach ćwiczeń, na rozwiązywanie problemów użycia rodzajów wojsk.

Należałoby również rozważyć, czy w procesie zintegrowanych studiów dyplomowych nie pozostawić jedynie wyodrębnionej wiedzy ogólnej, niezbędnej wszystkim oficerom (niezależnie od ich specjalności), a uzyskany tą drogą czas nie przeznaczyć na kształcenie w specjalnościach. Nie powinien to być jednak wydzielony okres studiów (np. semestr). Kształcenie w grupach zintegrowanych winno wówczas być realizowane na przemian ze specjalistycznym i wzajemnie się uzupełniać. Warto tu zauważyć, że zachowanie grup zintegrowanych z jednoczesnym systematycznym podnoszeniem wiedzy specjalistycznej oficerów wytworzy wtórny jej obieg, zwłaszcza w procesie przygotowania się studentów do zajęć. Każdy specjalista będzie wówczas miał moralny obowiązek być w grupie swoistym ekspertem swojego rodzaju wojsk.

Uzupełniającym rozwiązaniem, również korzystnie wpływającym na podniesienie poziomu wiedzy studentów z zakresu użycia WRiA w walce, może być udział oficerów katedry w zajęciach z taktyki ogólnej, zwłaszcza w terenie. Tematy tych zajęć zawarte w programie studiów wręcz wymagają takiego podejścia. Trudno bowiem wyobrazić sobie np.: zajęcia dotyczące kierowania współczesną walką bez kierowania wsparciem ogniowym wojsk. Dla oficerów ar-

tylerzystów kierowanie walką, to głównie kierowanie ogniem zgodnie z decyzją dowódcy ogólnowojskowego.

Powyższe sugestie dotyczące zajęć programowych nie rozwiązują całkowicie problemu kształcenia specjalistycznego, a jedynie łagodzą istniejące dysproporcje. Nie negują koncepcji studiów zintegrowanych, a jedynie czynią ich formę bardziej elastyczną i dostosowaną do potrzeb wszystkich rodzajów wojsk. Nie wymagają także zwiększenia ilości godzin programowych, a zmierzają do ich racjonalnego wykorzystania.

Doświadczenia uzyskane w Katedrze WRiA wskazują, że wielce znaczącą formą kształcenia studentów w AON może być pozaprogramowe kierowane kształcenie indywidualne studentów. Powinno ono być realizowane w katedrach i obejmować studentów określonej specjalności. Winno zmierzać do pogłębienia wiedzy operacyjno-taktycznej rodzaju wojsk i specjalistycznej. W praktyce każdy oficer z chwilą rozpoczęcia studiów otrzymuje kierownika (nauczyciela akademickiego), który ma prawo stawiać mu dodatkowe zadania dydaktyczne (opracowanie referatu, tłumaczenie fachowej literatury obcojęzycznej, studiowanie dodatkowej literatury itp.). Zadania te winny być zbieżne z programem studiów, tematem pracy dyplomowej oraz dostosowane do możliwości intelektualnych i czasowych studenta. W miarę możliwości kierownicy winni być wyznaczeni na cały okres studiów studentów i być ich kierownikami prac dyplomowych. Poziom wykształcenia absolwenta, uwzględniając jego możliwości intelektualne będzie w tej sytuacji również wskaźnikiem wysiłku oraz umiejętności dydaktycznych i naukowych jego kierownika (nauczyciela akademickiego).

Dalsze szczegółowe kształcenie operacyjno-taktyczne z taktyki WRiA oraz specjalistyczne oficerów WRiA winno być ściśle

związane z ich wyznaczeniem na określone stanowiska kierownicze (dowódców, szefów sztabów, szefów artylerii) i odbywać się na podyplomowych specjalistycznych wyższych kursach taktycznych (operacyjno-taktycznych) organizowanych przez WWL AON. Kursy takie mogą posiadać 1-2 profile (1-2 programy) ukierunkowane na przygotowanie oficerów do obięcia konkretnych stanowisk: dowódców pułków (brygad), szefostw sztabów pułków (brygad), szefów artylerii ZT. W zależności od zapotrzebowania wojsk, w każdym roku akademickim może być zorganizowany kurs o innym profilu. Czas trwania takiego kursu można wstępnie przewidywać na około 3 miesiące.

Należy tu zauważyć, że do prowadzenia wybranych zajęć, przynajmniej w najbliższym czsie, trzeba byłoby angażować również specjalistów spoza AON. Obecny stan katedry WRiA i jej bieżące zadania naukowo-dydaktyczne nie pozwalają na samodzielne realizowanie tak pracochłonnego dodatkowego zadania. Obok prowadzenia zajęć na kursie należy tu uwzględnić również potrzebę przygotowania znacznej ilości materiałów dydaktycznych. Ponadto wiele szczegółowych problemów, zwłaszcza z obszaru teorii strzelań i kierowania ogniem artylerii, ze względu na mały stan kadry dydaktycznej, nie mieści się w przedmiocie zainteresowania katedry.

Za wyższą formę kształcenia oficerów WRiA należy uznać ich udział w podyplomowych zintegrowanych kursach operacyjnych i strategicznych w AON. Na te kursy powinni być kierowani oficerowie ze stanowisk: dowódcy pułku, szefa sztabu i dowódcy brygady, szefa artylerii związku taktycznego, którzy są przewidywani do objęcia stanowisk dowódców brygad oraz kierowniczych stanowisk w dowództwach związków operacyjnych i Szefostwie WRiA Sztabu Gene-

ralnego WP. W ich ramach oficerowie ci powinni zdobyć wiedzę z zakresu użycia sił zbrojnych w wymiarze operacyjno-strategicznym, niemniej jednak część czasu programowego (10-20%) winna być wydzielona na studia indywidualne z zakresu użycia swojego rodzaju wojsk pod kierownictwem szefów katedr. Należy sądzić, iż taki kontakt słuchaczy kursu z Katedrą byłby pożyteczny dla obydwu stron.

Zawarte w opracowaniu wnioski i propozycje są oparte na dogłębnych analizach i są zgodne z poglądami znacznej części środowiska akademickiego oraz kierowniczej kadry WRiA. Niewątpliwie wymagają one jeszcze dalszych badań, ale równocześnie stanowią podstawę do ich praktycznej weryfikacji. Dokonana ocena wskazuje, że racjonalnymi kierunkami doskonalenia specjalistycznego oficerów w AON są:

- dalsza modyfikacja programów kształcenia dyplomowego uwzględniająca powiązanie problematyki operacyjno-taktycznej ze specjalistyczną;

- uzupełnienie studiów dyplomowych specjalistycznymi kursami podyplomowymi przygotowującymi oficerów do objęcia określonych stanowisk dowódczo-sztabowych w wojskach.

Wdrożenie nowej koncepcji kształcenia kadr dowódczo-sztabowych dla potrzeb Wojsk Rakietowych i Artylerii należy postrzegać jako proces rozłożony w czasie. Niektóre elementy tego procesu zostały już uruchomione. Z powodzeniem realizowane jest kierowane kształcenie indywidualne studentów w czasie pozaprogramowym według planu katedry. Praca indywidualna nauczycieli ze studentami pozwala ich lepiej poznać, dostosować wymagania do ich poziomu intelektualnego, a także ukierunkować ich zainteresowania.

Duże znaczenie dla kształcenia specjalistycznego mają przywrócone po kilkuletniej przerwie krótkie praktyki studentów na poligonie. W ich ramach oficerowie po pierwszym roku studiów mają możliwość samodzielnie organizować ćwiczenia rzeczywistych pododdziałów artyleryjskich i kierować ich ogniem. Było to możliwe dzięki pomocy ze strony Szefostwa WRiA Sztabu Generalnego WP i powiązaniu szkolenia wojsk na poligonach z kształceniem specjalistycznym studentów WWL.

Pewne korzystne zmiany, zwiększające rangę przygotowania specjalistycznego oficerów mają miejsce również w nowych programach kształcenia opracowywanych w tym roku. Mimo nadal niewielkiej liczby godzin przeznaczonych na problematykę WRiA (74 na cały okres studiów), oficerowie katedry częściej będą angażowani do prowadzenia zajęć organizowanych przez Katedrę Taktyki Ogólnej. Dotyczy to zwłaszcza zajęć w terenie i obejmujących problemy kierowania walką. W głównych ćwiczeniach zaplanowano również wyłączenie z grup zintegrowanych (na 2 godziny zajęć) oficerów rodzajów wojsk w celu umożliwienia im rozwiązania problemów specjalistycznych. Można sądzić, że w przyszłości eksperyment ten zostanie rozszerzony i obejmie większą liczbę godzin kształcenia programowego.

Powyższe działania nie rozwiązują w pełni problemu przygotowania specjalistycznego oficerów w czasie studiów, ale znacznie go łagodzą. Pozwolą uzyskać im niezbędny zakres wiedzy i umiejętności wymaganych w celu pełnienia obowiązków na drugorzędnych stanowiskach w sztabach (szefostwach) związków taktycznych i pomocniczych - w szefostwach związków operacyjnych. W tej sytuacji wyznaczenie absolwentów AON na samodzielne stanowiska dowódcze i sztabowe (szef sztabu, dowódca pułku, zastępca szefa

artylerii ZT, szef artylerii ZT) powinno być poprzedzone skierowaniem ich na specjalistyczny wyższy kurs taktyczny organizowany przez WWL AON.

B. Wojska Oobrony Przeciwlotniczej

Specyfika szkolenia specjalistycznego oficerów WOPL powoduje konieczność opanowania przez nich wiedzy ogólnej w zakresie:

- organizacji systemu OPL związku taktycznego ze szczególnym wyeksponowaniem podsystemów zapoznawania radiolokacyjnego i rażenia ŚNP;
- planowanie i organizowanie walki oddziałów rakiet plot w osłonie wojsk lądowych i innych obiektów;
- dowodzenie oddziałem i pododdziałami wojsk OPL podczas odpierania nalotów ŚNP.

Modyfikacja dotychczasowego systemu kształcenia oficerów o specjalności OPL związana jest głównie z rozszerzeniem obecnie funkcjonującego programu kształcenia. Uzupełnienia programowe w ramach wyższych kursów wojsk OPL dotyczyć powinny głównie problematyki organizacji i prowadzenia walki przeciwlotniczej przez oddziały rakiet plot (KUB i OSA).

Wdrożenie omawianej koncepcji wymagać będzie:

- opracowania programów kursu przez Szefostwo Wojsk OPL Sztabu Generalnego WP oraz zakład wojsk OPL AON;
- wydzielenie jednego oficera z zakładu wojsk OPL do prowadzenia szkolenia na kursie:
- przygotowanie nowych materiałów dydaktycznych, co wymagać będzie dodatkowego obciążenia oficerów zakładu (czterech pracowników naukowo-dydaktycznych);

- prowadzenie wybranych zajęć przez oficerów spoza AON.

Aktualny stan etatowy zakładu WOPL i jego bieżące zadania dydaktyczne i naukowo-badawcze nie pozwalają na samodzielne realizowanie wymienionych wyżej zadań.

W razie zatwierdzenia proponowanej koncepcji szkolenia kursowego i uzupełnienia kadrowego zakładu WOPL, potrzebne będzie co najmniej pół roku na przygotowanie kursu pod wyglądami merytorycznym i organizacyjnym.

C. Wojska Inżynieryjne

Analiza potrzeb kierowania zabezpieczeniem inżynieryjnym działań bojowych wojsk oraz dowodzenia wojskami inżynieryjnymi, a także możliwości Katedry Wojsk Inżynieryjnych pozwalają zaproponować kształcenie specjalistyczne oficerów wojsk inżynieryjnych w formie następujących kursów:

1. Wyższy Kurs Taktyczny Wojsk Inżynieryjnych (WKTWI)

2. Wyższy Kurs Taktyczny Dowódców Oddziałów Wojsk Inżynieryjnych (WKTDOWInż).

Pierwszy z proponowanych kursów prowadzony byłby bezpośrednio po ukończeniu AON, drugi natomiast w miarę potrzeb wojsk inżynieryjnych. Wymienione powyżej kursy obejmować będą problematykę zabezpieczenia inżynieryjnego na szczeblu związku taktycznego oraz dowodzenia oddziałami wojsk inżynieryjnych (psap, pdm, ppont). Na kierownicze stanowiska w SWInż Okręgów Wojskowych, korpusu oraz SWInż Sztabu Generalnego WP przygotowanie specjalistyczno-operacyjne oficerów realizowane będzie poprzez kursy

operacyjne i strategiczne w systemie kształcenia zintegrowanego.

D. Wojska Obrony Przeciwchemicznej

Kadra powinna zdobyć w pierwszej kolejności wiedzę taktyczną - na wyższym kursie taktycznym, a potem wiedzę operacyjną - na kursie operacyjnym, jakie proponuje Wydział Wojsk Lądowych, przy czym okres pomiędzy ukończeniem akademii i poszczególnych kursów nie powinien być krótszy niż 2 -3 lata.

Zatem można przyjąć koncepcję doskonalenia podyplomowego w następującym porządku:

Studia dyplomowe w Akademii Obrony Narodowej	2-3 lata	Wyższy Kurs Taktyczny Wojsk Obrony Przeciwchemicznej Podnoszenie poziomu wiedzy specjalistycznej oficerów na stanowiskach szczebla taktycznego	2-3 lata	Kurs Operacyjny Wojsk Obrony Przeciwchemicznej Przygotowanie do sprawowania funkcji kierowniczych w jednostkach szczebla operacyjnego i instytucjach centralnych

Z kontaktów między zainteresowanymi szefostwami wojsk obrony przeciwchemicznej a Katedrą Wojsk Obrony Przeciwchemicznej WWL AON przy współudziale organów kadrowych wynika, iż istnieją potrzeby i możliwości podjęcia oraz wdrożenia do praktyki szkoleniowej proponowanego modelu kształcenia podyplomowego. Świadczą o tym choćby zainteresowania kursem operacyjnym oficerów wojsk obrony przeciwchemicznej, przygotowywanym do przeprowadze-

nia przez WWL oraz wyniki konferencji tematycznej odbytej w minionym czasie.

Katedra Wojsk Obrony Przeciwchemicznej WWL AON może podjąć prowadzenie Wyższego Kursu Taktycznego Wojsk Obrony Przeciwchemicznej i Kursu Operacyjnego Oficerów Wojsk Obrony Przeciwchemicznej. Założenia organizacyjno-metodyczne poszczególnych kursów dla oficerów Wojsk Obrony Przeciwchemicznej przedstawione są w rozdziale VI.

E. Służby Logistyczne

Starsza oficerska kadra logistyki (od stanowiska szefa logistyki oddziału wzwyż) powinna być przygotowywana przy wykorzystaniu istniejącej bazy uczelni akademickich.

W Akademii Obrony Narodowej (AON) powinni być przygotowywani kandydaci na stanowiska: szefów logistyki oddziałów (samodzielnych batalionów i pułków), szefów logistyki związków taktycznych (brygad i dywizji), szefów logistyki związków operacyjnych (ZO) oraz szefów (kierowników) zarządów i oddziałów Inspektoratu Logistyki Sztabu Generalnego WP, okręgów wojskowych (OW) i dowództw rodzajów sił zbrojnych (RSZ).

W Wojskowej Akademii Technicznej (WAT) powinni być przygotowywani kandydaci na stanowiska: szefów wydziałów eksploatacji ZT (brygad, dywizji) oraz stanowiska starszych specjalistów i starszych oficerów pionu eksploatacji ZO, dowództw OW, dowództw RSZ oraz Inspektoratu Logistyki Sztabu Generalnego WP.

W Wojskowej Akademii Medycznej (WAM) powinni być przygotowywani kandydaci na stanowiska naczelnych lekarzy oddziałów, szefów sanitarnych ZT (brygad i dywizji) oraz stanowiska star-

szych specjalistów i starszych oficerów pionu służby zdrowia ZO, dowództw OW i RSZ oraz Inspektoratu Logistyki Sztabu Generalnego WP.

Zasadniczy system przygotowania obejmować będzie dwuletnie studia stacjonarne o zintegrowanym probilu kształcenia oraz 8 tygodniowy Wyższy Kurs Taktyczny Logistyki Wojskowej (po ukończeniu studiów dyplomowych).

Ocenia się, że na powyższy "Kurs" mogą być rownież kierowani odpowiednio wyselekcjonowani kandydaci - absolwenci WAT, którzy posiadają praktykę na stanowiskach kierowników sekcji eksploatacji oddziałów. Jednak uważa się za wskazane, aby ukończyli oni wcześniej w AON Kurs Przeszkolenia Taktycznego. Założenia organizacyjno-szkoleniowe kursu przedstawiono w załączniku Nr 1.

Kandydatów na stanowiska szefów logistyki ZT przewiduje się przygotować na 6 tygodniowym Kursie Operacyjnym Logistyki Wojskowej. Na kurs ten będą kierowani odpowiednio wyselekcjonowani szefowie logistyki oddziałów (pułków). Założenia organizacyjno-szkoleniowe kursu przedstawiono w załączniku Nr 2.

Kandydatów na stanowiska szefów logistyki ZO oraz szefów (kierowników) zarządów i oddziałów Inspektoratu Logistyki Szt.Gen.WP oraz sztabów logistycznych OW i RSZ przewiduje się przygotować na zintegrowanych kursach operacyjnych oraz na kursie strategicznym. Wyjątkowo, na czas ukształtowania się pionu lotistyki w Wojsku Polskim, kadra kierownicza będzie przygotowana na specjalnie organizowanym 6 miesięcznym Podyplomowym Studium Logistyki (na taką właśnie nazwę proponuje się zmienić obecną nazwę "Podyplomowe Studium Operacyjno-Strategiczne Oficerów Logistyki", jako że strategia jest dziedziną jednorodną, nie dzieli się już na strategię RSZ, rodzajów wojsk, a w tym i na

strategię logistyki). Założenia organizacyjno-szkoleniowe takiego studium przedstawiono w załączniku Nr 3.

VI. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-SZKOLENIOWE KURSÓW PROWADZONYCH W WYDZIALE WOJSK LĄDOWYCH AKADEMII OBRONY NARODOWEJ

1. Przeddyplomowe kursy przeszkolenia i doskonalenia taktycznego i specjalistycznego

KURS PRZESZKOLENIA TAKTYCZNEGO OFICERÓW OPERACYJNYCH PUŁKÓW (BRYGAD)

1. Cel kursu:

Pogłębić znajomość taktyki oraz wyposażyć oficerów w umiejętności organizacyjne i sztabowe niezbędne do wykonywania obowiązków w sztabie oddziału podczas przygotowania i prowadzenia działań bojowych.

2. Uczestnicy kursu:

Oficerowie przewidywani do objęcia stanowisk starszych oficerów operacyjnych (oficerów operacyjnych) w sztabach oddziałów.

3. Czas trwania kursu:

1,5 miesiąca (6 tygodni), tj. 30 dni szkoleniowych = 210 godzin lekcyjnych.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa:

a) taktyka ogólna: oddział w obronie i w natarciu oraz podczas przewozów i w marszu;

b) dowodzenie: organizacja dowodzenia i praca sztabu oddziału w okresie przygotowania i prowadzenia obrony, natarcia i marszu;

c) taktyki rodzajów wojsk i służb: wykorzystywanie rodzajów wojsk, organizacja zabezpieczenia działań bojowych oraz logistyczne wsparcie oddziałów w marszu, obronie, natarciu;

d) metodyka szkolenia taktycznego: przygotowanie i prowadzenie ćwiczeń taktycznych w oddziale;

e) organizacja i mobilizacja wojsk:problematyka gotowości bojowej i mobilizacyjne rozwinięcie oddziału.

5. Podstawowe formy kształcenia:

Wykłady, seminaria, ćwiczenia grupowe.

6. Częstotliwość organizowania:

jeden kurs w roku akademickim (maj, czerwiec) lub rzadziej - stosownie do potrzeb kadrowych.

KURS PRZESZKOLENIA TAKTYCZNEGO OFICERÓW ROZPOZNANIA OGÓLNOWOJSKOWEGO PUŁKÓW (BRYGAD)

1. Cel kursu

Pogłębić znajomość wiedzy zawodowej oficerów rozpoznania i przygotować ich do działalności organizacyjno-szkoleniowej i bojowej na stanowiskach w sztabowych komórkach rozpoznawczych.

2. Uczestnicy kursu

Oficerowie przewidywani do objęcia stanowisk oficerów sztabów batalionów rozpoznawczych, szefów rozpoznania pułków (brygad) oraz innych stanowisk oficerów rozpoznawczych.

3. Czas trwania kursu

1,5 miesiąca (6 tygodni), tj. 30 dni szkoleniowych po 7 godzin lekcyjnych, co stanowi 210 godzin kształcenia programowego.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa

Podstawowym przedmiotem kształcenia na kursie jest *rozpoznanie wojskowe* osadzone w problematyce działań taktycznych wojsk lądowych. Kolejnymi przedmiotami o profilującym znaczeniu są ar-

mie obce, taktyka ogólna, dowodzenie i zarządzenie oraz metodyka szkolenia operacyjno-taktycznego. Główną tematyką kształcenia będą problemy organizacji i prowadzenia rozpoznania w działaniach taktycznych oraz metodyka przygotowania i prowadzenia ćwiczeń.

Przedmioty uzupełniające to: taktyki rodzajów wojsk, szkolenie fizyczne i strzeleckie oraz wybrane problemy z przedmiotów humanistycznych, ze szczególnym uwzględnieniem prawa, ekonomiki obrony i ekonowmiki wojskowej oraz pedagogiki i psychologii dowodzenia.

5. Podstawowe formy kształcenia

Wykłady, konwersatoria, seminaria, repetycje i zajęcia grupowe.

6. Częstotliwość organizowania kursu

Doraźnie, zgodnie z zapotrzebowaniem, lecz nie częściej niż raz w roku akademickim (maj-czerwiec) lub rzadziej - stosownie do potrzeb kadrowych.

7. Inne

Kurs organizuje Katedra Rozpoznania Wojskowego i Armii Obcych.

KURS DOSKONALENIA TAKTYCZNEGO OFICERÓW DZIAŁAŃ SPECJALNYCH

1. Cel kursu

Pogłębić znajomość wiedzy zawodowej oficerów (rozpoznanie) działań specjalnych i przygotować ich do działalności organizacyjno-szkoleniowej i bojowej na stanowiskach w sztabowych komórkach jednostek działań specjalnych oraz komórkach rozpoznawczych sztabów ogólnowojskowych.

2. Uczestnicy kursu

Oficerowie przewidywani na stanowiska oficerów sztabowych w zespołach dowodzenia jednostek działań specjalnych oraz oficerów

komorek rozpoznawczych sztabów ogólnowojskowych.

3. Czas trwania kursu

1,5 miesiąca (6 tygodni), tj. 30 dni szkoleniowych po 7 godzin lekcyjnych, co stanowi 210 godzin kształcenia programowego.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkolenia

Podstawowym przedmiotem kształcenia na kursie będzie taktyka działań specjalnych, a armie obce, rozpoznanie wojskowe i metodyka szkolenia operacyjno- taktycznego będą przedmiotami profilującymi.

Główną tematyką kształcenia będzie problematyka planowania, organizacji i prowadzenia działań specjalnych.

Przedmioty uzupełniające ww problematykę to: taktyka ogólna; sztuka operacyjna wojsk lądowych; dowodzenie i zarządzanie oraz taktyka rodzajów wojsk, szkolenie fizyczne, szkolenie strzeleckie oraz wybrane zagadnienia z prawa, ekonomiki obrony i ekonomiki wojskowej, pedagogiki i psychologii dowodzenia.

5. Podstawowe formy kształcenia

Wykłady, konwersatoria, seminaria, repetycje i zajęcia grupowe.

6. Częstotliwość organizacyjna kursu

Doraźnie, zgodnie z zapotrzebowaniem, lecz nie częściej niż raz w roku akademickim.

7. Inne

Kurs organizuje Katedra Rozpoznania Wojskowego i Armii Obcych.

KURS DOSKONALENIA TAKTYCZNEGO OFICERÓW SZKOLNICTWA WOJSKOWEGO

1. Cel kursu

Poszerzyć zakres wiedzy operacyjno-taktycznej, zwłaszcza o właściwą interpretację zjawisk współczesnego pola walki oraz rozumienie głównych problemów organizacji i prowadzenia działań taktycznych.

2. Uczestnicy kursu

Na kurs kierowani są oficerowie - pracownicy naukowo-dydaktyczni (dydaktyczni) szkolnictwa wojskowego. Wymienieni oficerowie powinni mieć liczące się doświadczenie dydaktyczne, a zakres ich działalności (pełnione funkcje) wymaga poszerzenia zakresu wiedzy taktycznej.

3. Czas trwania

Kurs trwa 6 tygodni.

Zajęcia programowe w wymiarze po 6 godz.lekcyjnych prowadzone są po 5 dni w tygodniu - razem ok.180 godz.lekcyjnych.

4. Przedmioty i ogólna tematyka kształcenia

Podstawowym przedmiotem kształcenia na kursie jest taktyka wojsk lądowych osadzona w problematyce operacyjnej. Główną tematyką kształcenia są problemy organizacji i prowadzenia działań taktycznych wojsk lądowych.

Kolejnym przedmiotem o profilującym znaczeniu jest metodyka nauczania taktyki ogólnej oraz opracowywania i prowadzenia ćwiczeń.

Przedmiotami uzupełniającymi są taktyki rodzajów wojsk oraz dowodzenie wojskami.

5. Podstawowe formy kształcenia

Wykłady, seminaria, konwersatoria, informacje, zajęcia grupowe.

6. Częstotliwość organizowania kursu

Doraźnie, zgodnie z zapotrzebowaniem.

7. Inne

Kurs organizuje Katedra Taktyki Ogólnej.

2. Wyższe kursy taktyczne (podyplomowe)

WYŻSZY KURS TAKTYCZNY KANDYDATÓW NA DOWÓDCÓW ODDZIAŁÓW

1. Cel kursu

Uzupełnić wiedzę uzyskaną na dyplomowych studiach zintegrowanych o:

- aktualną problematykę taktyczną i operacyjną wojsk lądowych, w tym szczególnie dotyczącą sposobów przygotowania i prowadzenia działań taktycznych;
- metodykę planowania i organizowania szkolenia;
- interpretację zasadniczych dokumentów prawno-administracyjnych;
- tematykę zarządzania oddziałem gospodarczym w warunkach gospodarki rynkowej.

2. Uczestnicy kursu

Na kurs kierowani są oficerowie pionu dowódczo-sztabowego przewidziani na stanowiska dowódców pułków (brygad).

3. Czas trwania

Kurs trwa 8 tygodni.

Zajęcia programowe 5 dni w tygodniu po 6 godzin lekcyjnych

- razem około 240 godz. lekcyjnych.

4. Przedmioty i ogólna tematyka kształcenia

Podstawowym przedmiotem kształcenia na kursie jest taktyka (ogólna i rodzajów wojsk). Tematyka kształcenia obejmuje zasadnicze problemy przygotowania i prowadzenia działań taktycznych wojsk lądowych.

Ponadto, w zakresie informacyjnym przedmiotami kształcenia są:

- system obrony państwa;
- sztuka operacyjna;
- metodyka szkolenia oddziału;
- organizacyjno-prawne podstawy dowodzenia pułkiem (brygadą);
- logistyka, ekonomia i gospodarka;
- informatyka.

Przewidywane są również zajęcia uzupełniające (spotkania, wyjazdy) celem zapoznania oficerów z wybranymi instytucjami cywilnymi i wojskowymi.

5. Podstawowe formy kształcenia

Wykłady, seminaria, konwersatoria, informacje.

6. Częstotliwość organizowania kursu

Doraźnie, zgodnie z zapotrzebowaniem.

7. Inne

Kurs podlega Katedrze Taktyki Ogólnej WWLąd.

Uczestnictwo w kursie jest zaliczane.

Na zakończenie kursu, jego absolwenci otrzymują dyplomy.

WYŻSZY KURS TAKTYCZNY KANDYDATÓW NA ZASTĘPCÓW DOWÓDCÓW ZWIĄZKÓW TAKTYCZNYCH

1. Cel kursu

Doskonalić oficerów w zakresie wiedzy i umiejętności taktycznych wymaganych przed objęciem stanowisk zastępców dowódcy dywizji.

2. Uczestnicy kursu

Na kurs kierowani są oficerowie zajmujący lub przewidziani na stanowiska zastępców dowódcy dywizji.

3. Czas trwania

Kurs trwa 8 tygodni.

Zajęcia programowe w wymiarze po 6 godz. lekcyjnych prowadzone są po 5 dni w tygodniu - razem około 240 godz.lekcyjnych.

4. Przedmioty i ogólna tematyka kształcenia

Podstawowym przedmiotem kształcenia na kursie jest taktyka i sztuka operacyjna wojsk lądowych . Kursanci zostaną zapoznani z głównymi problemami organizacji i prowadzenia działań taktycznych w operacjach na obszarze kraju. Rozważanie problemów taktycznych osadzone jest w uwarunkowaniach strategoczno-operacyjnych.

Przedmiotami uzupełniającymi są:

- metodyka szkolenia związku taktycznego;
- organizacja i mobilizacja wojsk;
- organizacyjno-prawne podstawy dowodzenia dywizją;
- logistyka i gospodarka;
- informatyka.

Przewidywany jest ponadto udział oficerów w spotkaniach w instytucjach MON i zintegrowanego Szt.Gen.WP oraz instytucjach cywilnych.

5. Podstawowe formy kształcenia

Wykłady, seminaria, konwersatoria, informacje.

6. Częstotliwość organizowania kursu

Doraźnie, zgodnie z zapotrzebowaniem.

7. Inne

Kurs podlega Katedrze Taktyki Ogólnej WWL.

WYŻSZY KURS TAKTYCZNY DLA OFICERÓW SZTABU ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO

1. Cel kursu

Pogłębić i doskonalić wiedzę taktyczną i operacyjną z dowodzenia oraz wyposażyć oficerów w umiejętności organizatorskie i sztabowe niezbędne do wykonywania obowiązków w sztabie związku taktycznego.

2. Uczestnicy kursu

Oficerowie przewidywani do objęcia stanowiska szefa wydziału operacyjnego sztabu związku taktycznego oraz oficerów operacyjnych w sztabach związków taktycznych i stanowiska szefa sztabu oddziału.

3. Czas trwania kursu

1,5 miesiąca (6 tygodni), tj. 30 dni szkoleniowych = 210 godzin lekcyjnych.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa

a) taktyka ogólna: związek taktyczny w obronie i w natarciu oraz jego przegrupowanie;

b) dowodzenie: organizacja dowodzenia i praca sztabu związku taktycznego w okresie przygotowania i prowadzenia działań bojowych;

c) taktyka rodzajów wojsk: wykorzystanie i działanie rodzajów wojsk i służb, organizacja zabezpieczenia działań bojowych oraz wsparcie logistyczne wojsk w działaniach bojowych;

d) organizacja i mobilizacja wojsk: mobilizacyjne rozwinięcie oddziału i związku taktycznego;

e) armie obce: zasady organizacji i prowadzenia działań bojowych w armiach obcych.

5. Podstawowe formy kształcenia

Wykłady, seminaria, ćwiczenia grupowe.

6. Częstotliwość organizowania kursu:

jeden kurs w roku akademickim.

WYŻSZY KURS TAKTYCZNY ROZPOZNANIA I WALKI RADIOELEKTRONICZNEJ

1. Celem kursów powinno być specjalistyczne przygotowanie oficerów do pełnienia funkcji służbowych na stanowiskach:

- dowódców, szefów sztabów i zastępców dowódcy jednostek rozpoznawczych i WRE;
- zastępców, szefów oddziałów rozpoznawczych sztabów OW (armii,korpusu) oraz szefów wydziałów w oddziałach rozpoznawczych;
- oficerów rozpoznania i WRE w Sztabie Generalnym WP nie piastujących kierowniczych stanowisk służbowych.

2. Uczestnikami kursu powinni być oficerowie po ukończeniu AON wyznaczeni na powyższe stanowiska służbowe oraz oficerowie, którzy ukończyli AON i pracują w sztabach jednostek rozpoznawczych i WRE, komórkach sztabowych ZT i ZO przwidziani na wyższe stanowiska służbowe.

3. Czas trwania kursu przewiduje się na okres około trzech miesięcy (12 tygodni).

4. Zasadniczymi przedmiotami powinny być:

- rozpoznanie (wszystkich rodzajów rozpoznania) na szczeblach operacyjnych i częściowo strategicznym;
- rozpoznanie radioelektroniczne i WRE;
- armie obce;
- dowodzenie jednostkami rozpoznawczymi;
- sztuka operacyjna i częściowo strategia;
- informatyka;
- inne przedmioty w formie informacyjnej.

Zasadnicza tematyka powinna obejmować znajomość armii obcych począwszy od doktryn, strategii i koncepcji strategicznych, poprzez znajomość zasad użycia i prowadzenia działań bojowych (walki i operacji) armii europejskich, umiejętności dokonywania oceny przeciwnika, jego możliwości i charakteru działań w walce i operacji, jak również znajomość zasad organizowania i użycia sił pokojowych ONZ. Ponadto tematyka powinna obejmować również umiejętności planowania, organizowania i kierowania wszystkimi rodzajami rozpoznania i WRE w walce i operacji oraz umiejętności tworzenia (organizowania) spójnego i efektywnego systemu rozpoznania w okresie pokoju, zagrożenia wojennego (kryzysu) i wojny. Tematyka pozostałych przedmiotów powinna stanowić podstawę (bazę) dla głównych przedmiotów kursu, tak aby oficerowie zrozumieli rolę i miejsce rozpoznania i WRE w ramach operacji.

5. Podstawowymi formami kształcenia powinny być: wykłady (w niewielkiej ilości), konwersatoria, ćwiczenia specjalistyczne i pokazy. Kursy powinny być zakończone egzaminem. Wskazanym byłoby, aby kursanci opracowywali również prace indywidualne rozwiązujące problemy dotyczące organizacji i prowadzenia rozpoznania i WRE w poszczególnych jego rodzajach oraz dotyczące użycia jednostek rozpoznawczych i WRE w walce i operacji.

6. Częstotliwość organizowania kursów specjalistycznych może być: po ukończeniu AON, w przypadku kiedy ilość absolwentów zapewnia zorganizowanie grupy szkoleniowej (6-15 oficerów) lub okresowo, w miarę potrzeb na zapotrzebowanie Sztabu Generalnego WP.

7. Oficerowie przewidziani na stanowiska: szefów oddziałów w Zarządzie II Sztabu Generalnego, zastępców Szefa Zarządu i innych instytucji centralnych, do najwyższych stanowisk służbowych włącznie, powinni być kształceni na zintegrowanych kursach operacyjnych i na kursie strategicznym.

WYŻSZY KURS TAKTYCZNY WOJSK ŁĄCZNOŚCI

1. Cel kursu

Przygotowanie oficerów do pełnienia funkcji dowódcy batalionu dowodzenia oraz szefa i oficerów wydziału łączności sztabu ZT.

2. Uczestnicy

Absolwenci AON przed objęciem stanowisk służbowych dowódcy batalionu dowodzenia oraz szefa i oficerów wydziału łączności sztabu ZT.

3. Czas trwania

8 tygodni

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa

Systemy łączności:

- Cywilne i wojskowe systemy łączności;
- Uwarunkowania taktyczno-techniczne i eksploatacyjne organizacji i funkcjonowania systemów łączności;
- Metodologia projektowania i oceny systemu łączności ZT;
- Normatywne systemy łączności ZT;
- Kierowanie systemem łączności ZT;
- Dokumenty łączności ZT;

- Technika łączności;
- Zabezpieczenie systemu łączności;
- Wsparcie logistyczne pododdziałów łączności.

Ćwiczenia:

- Organizacja łączności ZT w działaniach bojowych;
- Kierowanie łącznością ZT i dowodzenie pododdziałami łączności w okresie przygotowania i prowadzenia walki.

Dowodzenie wojsk lądowych:

- System dowodzenia ZT;
- Struktura organów dowodzenia i charakterystyka sprzężeń informacyjnych;
- Techniczne środki dowodzenia.

Taktyka ogólna:

- Trendy rozwojowe w taktyce;
- Wpływ techniki na prowadzenie walki.

Rozpoznanie i WRE:

- Systemy WRE państw ościennych;
- Rozpoznanie radioelektroniczne;
- Przeciwdziałanie radioelektroniczne;
- Ocena możliwości systemów WRE w zakresie rozpoznania i obezwładniania radioelektronicznego systemu łączności ZT.

Taktyczne użycie rodzajów wojsk (WRiArt., WOPL, WInż., WOp-chem, Wsparcia logist.)

- Organizacja i sposoby użycia rodzaju wojsk w działaniach bojowych;
- Organizacja dowodzenia (kierowania) w danym rodzaju wojsk z szczególnym uwzględnieniem obiegu informacji.

Organizacja i mobilizacja wojsk

-Udział wydziału łączności w opracowaniu planu OWSGB ZT;
- Plan OWSGB batalionu dowodzenia.

5. Podstawowe formy kształcenia

Wykłady i seminaria, zajęcia konwersatoryjne, ćwiczenia grupowe.

6. Częstotliwość organizowania kursu winna wynikać z rzeczywistych potrzeb wojsk. Powinna być określana przez Departament Kadr MON na wniosek Szefostwa Wojsk Łączności i Informatyki Sztabu Generalnego WP.

WYŻSZY KURS TAKTYCZNY WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERII

1. Cel kursu

Celem wyższego kursu taktycznego dla oficerów wojsk rakietowych i artylerii będzie uzupełnienie wiedzy operacyjno-taktycznej nabytej w czasie studiów dyplomowych o wiedzę specjalistyczną niezbędną oficerom obejmującym samodzielne stanowiska dowódczo-sztabowe na szczeblach taktycznych (oddział, związek taktyczny). W szczególności chodzi o dostarczenie im niezbędnej wiedzy teoretycznej i umiejętności z zakresu planowania i organizacji działań bojowych oddziałów (grup) artylerii oraz kierowania ich ogniem.

Ponadto w ramach takiego kursu oficerowie powinni uaktualnić swoją wiedzę z taktyki i sztuki operacyjnej, doskonalić umiejętności metodyczne organizowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych z pododdziałami i oddziałami WRiA, a także zapoznać się ze sposobami rozwiązywania podstawowych problemów administracyjno-gospodarczych jednostek wojskowych w czasie pokoju.

2. Uczestnicy kursu

Uczestnikami wyższych kursów taktycznych wojsk rakietowych i artylerii mogą być absolwenci studiów dyplomowych AON i innych równorzędnych uczelni zagranicznych przewidywani do objęcia stanowisk (lub zajmujący je):

- szefów sztabów lub dowódców pułków rakiet taktycznych, pułków artylerii, pułków artylerii przeciwpancernej;
- szefów sztabów i zastępców dowódców brygad;
- zastępców szefów i szefów artylerii ogólnowojskowych związków taktycznych;

- dowódców samodzielnych dywizjonów w oddziałach (związkach taktycznych) jeżeli mogą działać jako dowódcy grup artylerii;

- oficerów sztabów i szefostw szczebla operacyjnego, zwłaszcza z pionów odpowiedzialnych za szkolenie wojsk.

3. Czas trwania kursu

Z wstępnych ocen i ustaleń poczynionych wspólnie z Szefem WRiA SG WP wynika, że wyższy kurs taktyczny dla oficerów wojsk rakietowych i artylerii powinien trwać około 3 miesięcy (12 tygodni). Uzasadnia to jego zakres przedmiotowy podany w kolejnym punkcie.

Biorąc pod uwagę bieżące zadania katedry WRiA, sprzyjającym okresem do organizowania powyższych kursów będą miesiące: wrzesień-listopad lub marzec-maj.

4. Układ przedmiotowy kursu i ogólna tematyka szkoleniowa

W programie kursu przewiduje się uwzględnić następujące przedmioty:

- sztuka operacyjna i taktyka ogólna;
- taktyka wojsk rakietowych i artylerii;
- dowodzenie i kierowanie uderzeniami i ogniem;
- zabezpieczenie bojowe i wsparcie logistyczne działań WRiA;
- metodyka szkolenia taktycznego i ogniowego oddziałów i pododdziałów WRiA;
- działalność dowódczo-sztabowa w okresie pokoju.

Z zakresu *sztuki operacyjnej* i *taktyki* w ramach kursu oficerowie powinni uzyskać najnowsze poglądy i ustalenia normatywne dotyczące prowadzenia podstawowych rodzajów działań przez związki operacyjne i taktyczne wojsk lądowych. Wiedza ta powinna dać podstawę do realizacji głównego celu kursu i stanowić punkt wyjścia do rozwiązywania problemów użycia WRiA.

Wskazanym będzie w tym dziale przedmiotowym przewidzieć również zajęcia z taktyki lotnictwa wojsk lądowych, głównie w zakresie wspólnych zadań wsparcia ogniowego realizowanych na

korzyść ogólnowojskowych oddziałów i związków taktycznych.

Zajęcia z tego przedmiotu będą prowadzone przez oficerów katedr: Sztuki Operacyjnej, Taktyki Ogólnej oraz Wydziału Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej.

Taktyka wojsk rakietowych i artylerii będzie obejmowała formy użycia oraz sposoby wykorzystania i działania związków taktycznych i oddziałów WRiA we wszystkich rodzajach działań operacyjnych i taktycznych. Planuje się, że obok zajęć teoretycznych, podstawowe problemy użycia WRiA w obronie i natarciu będą rozwiązywane praktycznie przez uczestników kursu w ramach trójszczeblowego ćwiczenia głównego (korpus-pułk) w formie zajęć grupowych. Pozwoli to zaktywizować oficerów oraz przedstawić w sposób hierarchicznie powiązany wszystkie problemy użycia wojsk (w obronie i natarciu) na jednolitym tle operacjno-taktycznym.

Ponadto tak zorganizowane ćwiczenie posłuży do praktycznego rozwiązywania problemów z organizacji systemu kierowania ogniem i rozpoznania obiektów.

Zajęcia z taktyki wojsk rakietowych i artylerii w całości będą prowadzić oficerowie katedry WRiA.

Przedmiot *dowodzenie i kierowanie uderzeniami i ogniem* powinien dostarczyć uczestnikom kursu wiedzę teoretyczną i umiejętności praktyczne z zakresu metodyki pracy dowódców i oficerów sztabu oraz szefostw WRiA w procesie przygotowania działań bojowych i podczas kierowania nimi. Główny nacisk zostanie położony tu na planowanie ognia i manewru, formułowanie zadań ogniowych oraz kierowanie uderzeniami i ogniem WRiA w działaniach bojowych. W tym celu trzeba będzie dostarczyć oficerom kursu teoretyczne podstawy doboru rodzajów ognia i stopnia rażenia do obiektów i zadań oraz sposobów ich wykonania.

W ramach tego przedmiotu uczestnicy kursu powinni się zapoznać również z podstawowymi systemami komputerowymi występującymi w wojskach, których przeznaczeniem jest wspomaganie procesu planowania i kierowania ogniem artylerii.

Większość zajęć z dowodzenia i kierowania ogniem będą prowadzić oficerowie katedry WRiA. Jednakże część z nich, zwłaszcza

dotyczących teorii strzelań, powinna być przeprowadzona przez wykładowców Wyższej Oficerskiej Szkoły WRiA. Wybrane zajęcia z kierowania ogniem mogą być również prowadzone przez oficerów Szefostwa WRiA AG i OW oraz doświadczonych dowódców związków taktycznych WRiA.

W *zabezpieczeniu bojowym* i *wsparciu logistycznym WRiA* dominującą pozycję będzie zajmowała organizacja rozpoznania obiektów przeciwnika, a także w niezbędnym zakresie - przygotowanie topogeodezyjne, meteorologiczne, balistyczne i techniczne WRiA. Problemy wsparcia logistycznego będą dotyczyć głównie zaopatrywania oddziałów i pododdziałów w amunicję.

W ramach kursu niewielką liczbę godzin należy przeznaczyć również na organizację innych rodzajów zabezpieczenia działań bojowych WRiA, Logistyki, Wojsk Inżynieryjnych, a także w zakresie uzupełniającym oficerowie Szefostwa WRiA SG.

Metodyka szkolenia taktycznego i ogniowego będzie obejmowała opracowanie, przygotowanie i praktyczne przeprowadzenie ćwiczenia taktycznego ze strzelaniem amunicją bojową na poligonie z artylerią związku taktycznego. Uzgodniono, że przygotowanie i przeprowadzenie ćwiczenia z wojskami na poligonie zapewni Szefostwo WRiA. Zasadanicze funkcje dowódcze i sztabowe w ćwiczeniu pełnić będą uczestnicy kursu.

Wiedza z zakresu *działalności dowódczo-sztabowej w okresie pokoju* w ramach kursu powinna obejmować:

- zasady prowadzenia biurowości w wojsku;
- gospodarkę materiałowo-techniczną;
- obowiązujące przepisy prawne;
- działalność kadrową i wychowawczą.

Zajęcia z tego przedmiotu mogą być prowadzone głównie przez oficerów Wydziału Strategiczno-Obronnego i innych instytucji.

Na zakończenie kursu przewiduje się egzamin końcowy (pisemny i ustny) prowadzony przez komisję z udziałem przedstawiciela Szefostwa WRiA SG.

Orientacyjne rozliczenie czasu trwania kursu:

57 dni szkoleniowych x 7 godzin około 400 godzin.

Z tego:

- sztuka operacyjna i taktyka	- 20 godz.
- taktyka WRiA	- 100 godz.
- dowodzenie i kierowanie ogniem	- 110 godz.
- zabezpieczenie bojowe i wsparcie logistyczne	- 50 godz.
- metodyka szkolenia	- 40 godz.
- działalność dowódczo-sztabowa	- 24 godz.
- ćwiczenie taktyczne	- 28 godz.
- egzamin końcowy	- 14 godz.
- rezerwa czasowa	- 14 godz.

5. Podstawowe formy kształcenia na kursie

Podstwowymi formami kształcenia oficerów na kursie będą formy aktywizujące: seminaria, ćwiczenia grupowe, treningi i ćwiczenia taktyczne. Będą one obejmowały około 80% zajęć. Ponadto w niezbędny zakresie wystąpią również wykłady i informacje.

6. Częstotliwość organizowania kursów

Z szacunkowych ocen prowadzonych w Szefostwie WRiA SG wynika, że wyższe kursy taktyczne dla oficerów wojsk rakietowych i artylerii powinny być organizowane średnio raz w roku.

Na obecnym etapie nie widzi się potrzeby organizowania operacyjnych kursów specjalistycznych dla oficerów wojsk rakietowych i artylerii. Powinni oni natomiast uczestniczyć w zintegrowanych kursach operacyjnych, w których część czasu należałoby zarezerwować na seminaria specjalistyczne w odpowiednich katedrach. W podobny sposób powinien zostać rozwiązany problem przygotowania specjalistycznego na kursach strategicznych.

Można sądzić, że zreformowany program studiów podyplomowych oraz uzupełniająca rola specjalistycznych i zintegrowanych kursów podyplomowych pozwoli kadrze dowódczo-sztabowej wojsk rakietowych i artylerii uzyskać i utrzymać wysoki poziom wiedzy operacyjno-taktycznej i specjalistycznej. Zapewni to właściwy poziom szkolenia tych wojsk oraz efektywne spożytkowanie ich po-

tencjału ogniowego, jeżeli zaistnieje taka potrzeba.

WYŻSZY KURS TAKTYCZNY WOJSK OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

1. Cel kursu

Celem kursu będzie wyposażenie oficerów wojsk OPL w wiedzę specjalistyczną niezbędną przed objęciem stanowisk dowódczych i sztabowych w oddziałach rakiet plot oraz szefostwach OPL ZT. Szczególnie chodzi o dostarczenie wymienionym oficerom niezbędnego zasobu wiedzy teoretycznej i umiejętności z zakresu organizacji systemu OPL ZT oraz kierowania ogniem oddziałów rakiet plot.

Ponadto w ramach kursu oficerowie powinni uaktualnić wiedzę z taktyki i sztuki operacyjnej wojsk lądowych, sztuki operacyjnej obrony powietrznej (OP), organizowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych z oddziałami wojsk OPL.

2. Uczestnicy kursu

Uczestnikami wyższych kursów taktycznych wojsk OPL mogą być absolwenci studiów dyplomowych AON przewidziani lub zajmujący stanowiska:

- szefów i oficerów sztabów oddziałow rakiet plot.;
- zastępców (pomocników) szefów OPL ZT.

3. Czas trwania kursu

Ze wstępnych analiz potrzeb programowych wynika, że omawiany kurs powinien trwać około dziesięciu (10) tygodni. Uzasadnia to zakres przedmiotowo-programowy zidentyfikowany w kolejnym punkcie.

Biorąc pod uwagę bieżące i perspektywiczne zadania zakładu WOPL w kształceniu dyplomowym i prowadzonej działalności naukowo-badawczej, sprzyjającym okresem do organizowania powyższych kursów będą miesiące październik-grudzień.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa

W programie kursu powinny być uwzględnione następujące przedmioty:

- sztuka operacyjna wojsk lądowych;
- taktyka ogólna wojsk lądowych;
- sztuka operacyjna OP;
- taktyka wojsk OPL;
- dowodzenie i kierowanie ogniem wojsk OPL;
- metodyka szkolenia operacyjno-taktycznego wojsk OPL;
- służba sztabów wojsk OPL.

Podczas kształcenia w przedmiotach *sztuka operacyjna* i *taktyka wojsk lądowych* słuchacze powinni zostać zapoznani z najnowszą teorią i metodami prowadzenia działań operacyjnych i taktycznych wojsk lądowych. Uzyskana wiedza stanowić będzie podstawę osiągnięcia celów kursu i stanowić punkt odniesienia do rozwiązywania problemów dotyczących organizacji i prowadzenia walki przeciwlotniczej.

W toku zajęć ze *sztuki operacyjnej OP* przedmiotem kształcenia będzie problematyka dotycząca teorii obrony powietrznej, zagrożeń powietrznych wojsk lądowych, organizacji i funkcjonowania systemu OP oraz metodyki rozwiązywania wybranych problemów z zakresu OP i OPL.

Taktyka wojsk OPL będzie obejmowała szeroką gamę problemową, która nie była przedmiotem kształcenia w ramach studiów stacjonarnych AON. Problematyka ta obejmowała będzie głównie formy i sposoby użycia oddziałów rakiet plot w osłonie wojsk i innych obiektów w walce i operacji.

Planuje się, że oprócz zajęć teoretycznych, podstawowe problemy organizacji systemu OPL ZT, a głównie użycia oddziałów rakiet plot rozwiązywane będą w ramach ćwiczenia głównego prowadzonego w formie zajęć grupowych.

Przedmiot *dowodzenie i kierowanie ogniem* powinien dostarczyć słuchaczom wiedzy teoretycznej dotyczącej specyfiki dowodzenia wojskami OPL oraz umożliwić doskonalenie umiejętności praktycznych związanych z kierowaniem ogniem w toku odpierania

uderzeń środków napadu powietrznego.

W ramach omawianego przedmiotu uczestnicy kursu powinni także zostać zapoznani z metodykami rozwiązywania problemów OPL z zastosowanie techniki komputerowej oraz obsługą wybranych (wspomagających procesy decyzyjne) programów.

Metodyka szkolenia operacyjno-taktycznego wojsk OPL będzie obejmowała specyfikę opracowania, przygotowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych w wojskach OPL. W ramach przedmiotu wskazanym jest opracowanie ćwiczenia dowódczo-sztabowego w formie gry wojennej z oddziałem rakiet plot (KUB lub OSA).

W ramach *służby sztabów wojsk OPL* powinno się doskonalić umiejętności słuchaczy dotyczące opracowania dokumentów bojowych w wojskach OPL na szczeblach taktycznych.

5. Podstawowe formy kształcenia

Podstawowymi formami kształcenia będą konwersatoria i seminaria, ćwiczenia grupowe, treningi kierowania ogniem oraz ćwiczenie dowódczo-sztabowe. Powyższe formy powinny obejmować około 80% zajęć. Pozostały czas wypełnią wykłady i informacje.

6. Częstotliwość organizowania kursu

Kursy taktyczne wojsk OPL powinny być organizowane na zapotrzebowanie Szefostwa Wojsk OPL Sztabu Generalnego WP, jednak nie częściej niż jeden raz w roku.

WYŻSZY KURS TAKTYCZNY WOJSK INŻYNIERYJNYCH

1. Cel kursu

Przekazać oficerom wojsk inżynieryjnych wiedzę niezbędną do wykonywania obowiązków służbowych na stanowisku szefa saperów oraz dowódcy batalionu saperów ZT w zakresie kierowania zabezpieczeniem inżynieryjnym w podstawowych rodzajach działań bojowych podczas wojny a także szkolenia wojsk i administrowania jednostkami inżynieryjnymi w czasie pokoju.

2. Uczestnicy kursu

Absolwenci AON, WAT oraz równorzędnych uczelni zagranicznych będący kandydatami do objęcia stanowiska szefa saperów oraz dowódcy batalionu saperów ZT. Uczestnikami kursu mogą być również oficerowie pełniący już takie funkcje.

3. Czas trwania kursu - 8 tygodni, tj. 48 dni szkoleniowych wg następującego podziału:

- 2 dni organizacyjne (rozpoczęcie i zakończenie kursu);
- 38 dni szkoleniowych (każdy po 7 godzin lekcyjnych);
- 8 dni samokształcenia (środy).

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa

a) Taktyka ogólna

b) Sztuka operacyjna

c) Dowodzenie

d) Teoria organizacji i kierowania

e) Logistyka

f) Metodyka szkolenia wojsk

g) Taktyka Wojsk Inżynieryjnych - przedmiot profilujący;

- ogólna teoria zabezpieczenia inżynieryjnego działań bojowych ZT;
- planowanie i organizowanie zabezpieczenia inżynieryjnego działań bojowych ZT;
- planowanie i organizowanie użycia pododdziałów batalionu saperów ZT;
- kierowanie szkoleniem wojsk ZT i oddziału z zakresu zabezpieczenia inżynieryjnego;
- dowodzenie i administrowanie oddziałem wojsk inżynieryjnych w czasie pokoju;
- przygotowanie i prowadzenie ćwiczeń taktycznych z oddziałami (pododdziałami) wojsk inżynieryjnych.

5. Podstawowe formy kształcenia:

Wykłady, seminaria, ćwiczenia grupowe, ćwiczenia dowódczo-sztabowe, ćwiczenie metodyczne, samokształcenie.

6. Częstotliwość organizowania kursu

Jeden raz w roku lub więcej razy, jeżeli będzie taka potrzeba. Grupa szkoleniowa powinna liczyć minimum sześciu oficerów.

7. Inne

Nabór na studia bez egzaminów na podstawie skierowania Departamentu Kadr.

Zajęcia dydaktyczne na kursie prowadzą doświadczeni nauczyciele akademiccy Katedry Wojsk Inżynieryjnych oraz oficerowie Szefostwa Wojsk Inżynieryjnych Sztabu Generalnego WP, a także szefowie saperów i dowódcy bsap przodujących ZT.

WYŻSZY KURS TAKTYCZNY WOJSK OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ

1. Cel kształcenia

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych oficerów wojsk obrony przeciwchemicznej poprzez rozwinięcie, pogłębienie i uaktualnienie wiedzy z zakresu obrony przeciwchemicznej, taktyki ogólnej oraz innych przedmiotów uzupełniających tę wiedzę.

2. Uczestnicy

Oficerowie - absolwenci akademii wojskowych oraz uczelni cywilnych po 2-3 latach pracy na stanowiskach:

- szef obrony przeciwchemicznej związku taktycznego oraz jego pomocnik;
- zastępca dowódcy i oficer sztabu pułku przeciwchemicznego;
- dydaktycznych w WSO i ośrodkach kształcenia specjalności

"obrona przeciwchemiczna".

3. Czas trwania kursu

6-8 tygodni.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa

Zasadniczym przedmiotem na kursie jest obrona przeciwchemiczna, na którą przeznacza się około 50-60% czasu wydzielonego na szkolenie. Drugą pozycję na kursie zajmuje taktyka ogólna, na którą przeznacza się 20-30% godzin programowych. Pozostałe 20% czasu programowego szkolenia przeznacza się na takie przedmioty, jak: rozpoznanie wojskowe i armie obce, wojska rakietowe i artyleria, wojska obrony przeciwlotniczej, wojska inżynieryjne, wojska łączności, wsparcie logistyczne, wojska lotnicze i obrony powietrznej oraz dowodzenie i praca sztabów.

W ramach przedmiotu "obrona przeciwchemiczna" słuchacze zapoznają się z zasadami organizacji i realizacji zadań obrony przeciwchemicznej w działaniach obronnych i zaczepnych oddziału i związku taktycznego, z problemami obrony przeciwchemicznej w działaniach powietrznodesantowych i rajdowych oraz w warunkach szczególnych (góry, teren lesisto-jeziorny, rejony zurbanizowane). Przedmiotem nauczania będą także zasady wykorzystania i działania specjalistycznych oddziałów wojsk obrony przeciwchemicznej wydzielanych do wsparcia, wzmocnienia lub zabezpieczenia oddziałów i związków taktycznych. Przerabiane będą także tematy dotyczące pracy szefa obrony przeciwchemicznej szczebla oddziału i związku taktycznego w toku organizowania walki oraz w czasie kierowania obroną przeciwchemiczną w walce. Szkoleni poznają także kierunki i trendy rozwojowe wojsk obrony przeciwchemicznej. W ramach zajęć z przedmiotu "taktyka ogólna" słuchacze zostaną zapoznani z aktualnymi zasadami obrony i natarcia oddziału i związku taktycznego, w tym w specyficznych dla działań bojowych warunkach terenowych.

W ramach przedmiotów uzupełniających szkoleni poznają zasady wykorzystania i działania rodzajów wojsk lądowych i służb na

szczeblu oddziału i związku taktycznego oraz zasady wsparcia tych działań przez wojska lotnicze i obrony powietrznej.

5. Podstawowe formy kształcenia

Podstawowymi formami kształcenia na kursie będą: wykłady, seminaria, konwersatoria oraz zajęcia grupowe.

6. Częstotliwość organizowania kursu

Co trzy lata.

WYŻSZY KURS TAKTYCZNY LOGISTYKI WOJSKOWEJ

1. Cel kursu

Głównym celem kształcenia słuchaczy Wyższego Kursu Taktycznego Logistyki Wojskowej jest przygotowanie ich do praktycznej realizacji zadań wsparcia logistycznego na stanowisku szefa logistyki oddziału (samodzielnego batalionu, pułku).

2. Uczestnicy kursu

Na kurs będą kierowani oficerowie o predyspozycjach organizacyjno-kierowniczych wszystkich służb logistycznych, którzy ukończyli AON (zintegrowany profil kształcenia) oraz oficerowie pionu eksploatacji, którzy ukończyli WAT i Kurs Przeszkolenia Taktycznego w AON.

3. Czas trwania kursu

8 tygodni.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa

1/ Wsparcie logistyczne

Funkcjonowanie systemu logistycznego oddziału, realizacja i kierowanie wsparciem logistycznym oddziału w działaniach bojowych.

2/ Metodyka szkolenia taktyczno-logistycznego

Przygotowanie i prowadzenie ćwiczeń i treningów sztabowych

w zakresie wsparcia logistycznego oddziału w walce.

3/ Ekonomika wojskowa

Planowanie, organizowanie i realizacja działalności gospodarczej w oddziale.

4/ Prawo

Wojskowe prawo administracyjne, odpowiedzialność za mienie wojskowe.

5. Podstawowe formy kształcenia

Wykłady, konwersatoria, ćwiczenia grupowe i dowódczo-sztabowe.

6. Częstotliwość organizowania kursu

Co 2 lata po 15 słuchaczy.

7. Inne uwagi

Na kurs powinni być kierowani oficerowie posiadający szczególne predyspozycje do kierowania zespołami ludzkimi oraz odpowiednią praktykę na stanowiskach kierowników sekcji w pionie zaopatrzenia lub eksploatacji.

3. Kursy operacyjne

KURS OPERACYJNY (ZINTEGTOWANY) WOJSK LĄDOWYCH

1. Cel kursu

Przygotować oficerów do sprawowania funkcji dowódczych i sztabowych na szczeblu związku taktycznego, funkcji kierowniczych w sztabach operacyjnych oraz Sztabie Generalnym WP, a także Instytucjach Centralnych MON.

2. Uczestnicy kursu

Na zintegrowany kurs operacyjny winni być kierowani oficerowie, którzy do momentu zakwalifikowania uzyskali odpowiednie wykształcenie oraz odbyli staż na stanowiskach odpowiadających stopniowi etatowemu podpułkownika i są kandydatami do objęcia stanowisk o stopniu etatowym pułkownika.

Kwalifikowanie na zintegrowany kurs operacyjny winno również uwzględniać potrzebę posiadania odpowiedniego zakresu wiedzy szczebla taktycznego i ogólnooperacyjnego. Dotyczy to oficerów zajmujących stanowiska należące do III grupy stanowisk służbowych /Rozporządzenie MON z dn. 28.07.1992r/.

3. Czas trwania

Przewiduje się, iż kurs bez dodatkowych elementów kształcenia specjalistycznego winien trwać 16-18 tygodni.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa

Na zintegrowanym kursie operacyjnym należałoby przyjąć podobnie jak dotychczas - dwa bloki programowe: blok przedmiotów operacyjno-taktycznych oraz blok przedmiotów ogólnokształcących. W pierwszym z nich podstawowymi przedmiotami winny być:

- sztuka operacyjna wojsk lądowych;
- taktyka ogólna;
- operacyjne i taktyczne użycie rodzajów wojsk i służb wojsk lądowych;
- operacyjne i taktyczne użycie wojsk lotniczych i obrony powietrznej;

- dowodzenie i praca sztabowa;
- rozpoznanie wojskowe;
- organizacja i mobilizacja wojsk;
- geografia wojenna;
- strategia.

W drugim

-ekonomika obrony;
- prawo;
- zastosowanie informatyki.

Podstawowa tematyka winna być dostosowana do szerokiego i głębokiego rozważania problemów przygotowania i prowadzenia operacji obronnych i zaczepnych w strategicznej obronie Polski. Tematyka winna też obejmować problemy pogotowia i przegrupowania operacyjnego. Do niej należy dostosować problemy specjalistyczną rodzajów sił zbrojnych i wojsk. Uzupełnieniem i poszerzeniem mogłyby być różnego rodzaju pokazy, spotkania i informacje dotyczące szeroko rozumianej obrony państwa. Pogłębienie wiedzy wojskowej odbywałoby się głównie poprzez realizację zajęć programowych oraz samodzielne studiowanie materiłów teoretycznych w ramach samokształcenia.

5. Podstawowe formy kształcenia

Program nauczania na zintegrowanym kursie operacyjnym byłby realizowany podczas zajęć w formie: wykładów, seminariów, zajęć grupowych, wybranych elementów ćwiczeń dowódczo-sztabowych oraz samokształcenia.

W celu zapewnienia wysokiego poziomu merytorycznego, a zwłaszcza aktualności przekazywanych treści nauczania, zajęcia na kursie winny być prowadzone przez kierownictwo akademii, wydziałow i katedr AON oraz oficerów instytucji centralnych MON, dowództw OW i RSZ. Słuchaczom kursu należy zapewnić możliwość swobodnego wyrażania własnych myśli i poglądów, zwłaszcza w toku seminariów, konwersatoriów i zajęć grupowych.

6. Częstotliwość organizowania kursu

Jeden turnus w roku akademickim, 1-2 grupy szkoleniowe po 10-12 oficerów.

KURS OPERACYJNY DLA OFICERÓW SZTABU GENERALNEGO WP

1. Cel:

Pogłębić znajomość sztuki wojennej i dowodzenia oraz wyposażyć oficerów w umiejętności organizatorskie i sztabowe niezbędne do wykonywania obowiązków w Sztabie Generalnym WP /sztabie naczelnego wodza/.

2. Uczestnicy kursu:

Oficerowie przewidywani do objęcia stanowisk szefów komórek organizacyjnych i starszych specjalistów w Sztabie Generalnym WP.

3. Czas trwania kursu:

4 miesiące /16 tygodni/ tj. 80 dni szkoleniowych = 560 godz. lekcyjnych.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa:

a/ sztuka operacyjna wojsk lądowych: założenia i zasady sztuki operacyjnej, operacja obronna i operacja zaczepna, przegrupowanie wojsk podczas operacyjnego rozwinięcia w okresie zagrożenia i wojny;

b/ dowodzenie: zasady organizacji i funkcjonowania systemów dowodzenia w okresie pokoju i wojny, organizacja dowodzenia i praca Sztabu Generalnego WP i sztabu naczelnego wodza oraz sztabów związków operacyjnych w okresie przygotowania i prowadzenia operacji;

c/ operacyjne użcie rodzajów wojsk: wojska lotnicze i obrony powietrznej w systemie obronnym RP, udział wojsk lotniczych i obrony powietrznej w operacjach wojsk lądowych, marynarka wojenna w systemie obrony RP, udział marynarki wojennej w obronie wybrzeża morskiego;

d/ operacyjne i taktyczne użycie rodzajów wojsk i służb: wykorzystanie rodzajów wojsk i służb oraz organizacja zabezpieczenia operacyjnego operacji, wsparcie logistyczne wojsk w operacji;

e/ organizacja i mobilizacja wojsk: ich mobilizacyjne rozwinięcie;

f/ strategia: założenia i zasady strategii wojennej RP, system dowodzenia siłami zbrojnymi RP w okresie pokoju i wojny,

organizacja i funkcjonowanie wojskowych służb informacyjnych, założenia strategicznej operacji obronnej w warunkach Polski;

g/ geografia wojenna: geograficzne warunki obszaru RP w zakresie obronności;

h/ armie obce: koncepcja i możliwości operacyjnego użycia wojsk armii obcych w operacjach zaczepnych.

5. Podstawowe formy kształcenia:

Wykłady, seminaria, ćwiczenia grupowe, ćwiczenia dowódczo-sztabowe.

6. Częstotliwość organizowania kursu:

W roku akademickim - 1 raz.

KURS OPERACYJNY DLA OFICERÓW SZTABU ZWIĄZKU OPERACYJNEGO

1. Cel kursu:

Pogłębić znajomość sztuki operacyjnej i dowodzenia oraz wyposażyć oficerów w umiejętności organizatorskie i sztabowe niezbędne do wykonywania obowiązków w sztabie związku operacyjnego podczas przygotowania i prowadzenia operacji.

2. Uczestnicy kursu:

Oficerowie przewidziani do objęcia stanowisk szefów oddziałow i wydziałów oraz starszych oficerów operacyjnych w sztabach związków operacyjnych /okręgów wojskowych/ i stanowiska szefa

sztabu dywizji.

3. Czas trwania kursu:

4 miesiące /16 tygodni/ tj. 80 dni szkoleniowych = 560 godz. lekcyjnych.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa:

a/ sztuka operacyjna wojsk lądowych: operacja obronna i operacja zaczepna korpusu wojsk lądowych oraz działania nieregularne i przegrupowanie korpusu;

b/ dowodzenie: organizacja dowodzenia i praca sztabu korpusu wojsk lądowych w okresie przygotowania i prowadzenia operacji;

c/ operacyjne i taktyczne użycie rodzajów wojsk: udział wojsk lotniczych i obrony powietrznej w operacji obronnej i zaczepnej korpusu wojsk lądowych;

d/ operacyjne i taktyczne użycie rodzajów wojsk i służb wojsk lądowych: wykorzystanie rodzajów wojsk i służb oraz organizacja zabezpieczenia operacyjnego operacji obronnej i zaczepnej oraz przegrupowania wojsk korpusu, logistyczne wsparcie korpusu w operacji;

e/ organizacja i mobilizacja wojsk: mobilizacyjne rozwinięcie wojsk na obszarze okręgu wojskowego;

f/ armie obce: koncepcje operacyjnego użycia wojsk armii obcych, możliwości operacyjnego rozwinięcia i operacyjnego użycia wojsk w operacjach;

g/ geografia wojenna: geograficzne warunki obszarów okręgów

wojskowych i terytorium RP w zakresie obronności;

h/ strategia: doktryna wojenna, koncepcje militarne, system obrony RP.

5. Podstawowe formy kształcenia:

Wykład, seminaria, ćwiczenia grupowe, ćwiczenia dowódczo-sztabowe.

6. Częstotliwość organizowania kursu:

W roku akademickim - 1 raz.

KURS OPERACYJNY OFICERÓW WOJSK ŁĄCZNOŚCI

1. Cel kursu:

Przygotowanie oficerów do pełnienia funkcji na stanowiskach służbowych w dowództwach pułków i brygad łączności oraz w szefostwach wojsk łączności okręgu wojskowego /ZO/ i Sztabu Generalnego WP.

2. Uczestnicy:

Absolwenci AON, którzy ukończyli WKT wojsk łączności przed objęciem stanowiska służbowego w dowództwach pułków i brygad łączności oraz w szefostwach wojsk łączności OW /ZO/ i Sztabu Generalnego.

3. Czas trwania: - 10 tygodni.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkolenia:

Systemy łączności:

- System łączności państwa i jego obronne przygotowanie;
- System łączności Sił Zbrojnych RP, jego organizacja i eksploatacja w czasie pokoju oraz w okresie zagrożenia i wojny;
- Projektowanie i ocena systemu łączności ZO;
- Podstawowa sieć łączności okręgu wojskowego;
- Normatywny system łączności ZO;
- Kierowanie systemem łączności ZO;
- Dokumenty łączności ZO;
- Technika łączności;
- Zabezpieczenie systemu łączności ZO;
- Wsparcie logistyczne oddziałów łączności;

-Ćwiczenia:

- Organizacja systemu łączności ZO w operacji obronnej;
- Działanie pułku łączności w operacji obronnej;
- Działanie pułku radioliniowo-kablowego w operacji zaczepnej;

Dowodzenie wojsk lądowych:

- Organizacja systemu dowodzenia SZ RP, OW, i ZO;
- Struktura organów dowodzenia OW i ZO oraz charakterystyka sprzężeń informacyjnych;
- Rozwijanie wojennego systemu dowodzenia;
- Techniczne środki dowodzenia ZO.

Sztuka operacyjna:

- Doktryna obronna RP;

- Operacyjne rozwinięcie SZ RP;

- Działania operacyjne na obszarze okręgu wojskowego;

Rozpoznanie i WRE:

- Zagrożenie militarne RP;

- System WRE państw ościennych;

- Ocena zagrożenia radioelektronicznego systemu łączności ZO.

Operacyjne użycie rodzajów Sił Zbrojnych i wojsk /MW, WLiOP, WRiArt., WInż, WOPChem, Wsparcia logistycznego/:

-Organizacja i sposoby użycia rodzajów Sił Zbrojnych i rodzajów wojsk operacyjnych;

- Organizacja dowodzenia /kierowania/ rodzajami Sił Zbrojnych i rodzajami wojsk ze szczególnym uwzględnieniem obiegu informacji.

Organizacja i mobilizacja:

-Mobilizacyjne rozwinięcie SZ RP i OW;

-Plan OWSGB pułku i brygady łączności.

5.Podstawowe formy kształcenia:

- wykłady i seminaria;

-zajęcia konwersatoryjne;

-ćwiczenia grupowe.

6. Częstotliwość organizowania kursu:

Winna wynikać z rzeczywistych potrzeb wojsk. Powinna być określana przez Departament Kadr MON na wniosek Szefostwa Wojsk Łączności i Informatyki Sztabu Generalnego WP.

KURS OPERACYJNY OFICERÓW WOJSK INŻYNIERYJNYCH

1. Cel kursu:

Przekazać oficerom wojsk inżynieryjnych - kandydatom na stanowisko dowódcy /szefa sztabu/ oddziału wojsk inżynieryjnych zakres wiedzy niezbędnej do dowodzenia i administrowania oddziałem podczas wojny i w czasie pokoju.

2. Uczestnicy kursu:

Kandydaci na dowódcę oddziału wojsk inżynieryjnych tj. psap, pdm, ppont, brf. W kursie mogą również uczestniczyć oficerowie pełniący obowiązki na tych stanowiskach służbowych.

3. Czas trwania kursu:

8 tygodni

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa:

a/ Sztuka operacyjna

b/ Dowodzenie

c/ Rozpoznanie wojskowe

d/ Armie obce

e/ Teoria organizacji i kierowania

f/ Logistyka

g/ Metodyka Szkolenia Wojsk

h/ Taktyka Wojsk Inżżynieryjnych - przedmiot profilujący

- ogólna teoria zabezpieczenia inżynieryjnego operacji;

- planowanie użycia pododdziałów pułku w operacji obronnej i zaczepnej;
- organizowanie użycia pododdziałów pułku w operacji obronnej i zaczepnej.
- kierowanie /Dowodzenie/ oddziałem podczas wykonywania zadań bojowych;
- administrowanie oddziałem wojsk inżynieryjnych w czasie pokoju;
- przygotowanie i prowadzenie ćwiczeń taktycznych z pododdziałami pułku;
- informatyczne wsparcie procesu decyzyjnego.

5. Podstawowe formy kształcenia

- wykłady;
- seminaria;
- pokazy;
- ćwiczenia grupowe;
- ćwiczenia dowódczo-sztabowe;
- ćwiczenia metodyczne;
- samokształcenie;

6. Częstotliwość organizowania kursu

Według potrzeb. Grupa szkoleniowa powinna liczyć minimum sześciu oficerów.

7. Inne:

- Nabór na kurs bez egzaminów na podstawie skierowania Departamentu Kadr.

- Zajęcia dydaktyczne prowadzić będą doświadczeni nauczyciele akademiccy oraz oficerowie SWInż - Sztabu Generalnego WP i SWInż OW.

KURS OPERACYJNY OFICERÓW WOJSK OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ

1. Cel kursu:

Celem kursu jest rozwinięcie i pogłębienie wiedzy operacyjno-taktycznej i specjalistycznej oficerów oraz ugruntowanie ich umiejętności w rozwiązywaniu problemów obrony przeciwchemicznej na szczeblu operacyjnym.

2. Uczestnicy:

Oficerowie - absolwenci akademii wojskowych oraz uczelni cywilnych po 4-6 latach pracy na stanowiskach:

- szef obrony przeciwchemicznej związku taktycznego;

- oficer szefostwa wojsk obrony przeciwchemicznej szczebla okręgowego i centralnego;

- oficer szefostwa wojsk obrony przeciwchemicznej rodzaju wojsk i służb.

Warunkiem zakwalifikowania na kurs będzie ukończenie wcześniej przez słuchaczy Wyższego Kursu Taktycznego Wojsk Obrony Prze-

ciwchemicznej.

3. Czas trwania kursu: 8-10 tygodni.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkoleniowa:

Zasadniczym przedmiotem nauczania jest"obrona przeciwchemiczna", na jaką przeznacza się 60-70% czasu szkolenia programowego. Drugą pozycję zajmuje"sztuka operacyjna", wykorzystująca 15-20% programowego szkolenia, a pozostały czas wypełniają przedmioty obejmujące problematykę operacyjną rodzajów wojsk i służb oraz geografię wojenną, obronę cywilną i regionalną oraz prawo.

W ramach przedmiotu "obrona przeciwchemiczna" słuchacze zapoznają się z zasadami organizowania i realizowania oraz kierowania obroną przeciwchemiczną w działaniach bojowych związku operacyjnego, w różnych formach operacji wojskowych. Przedmiotem nauczania będą także zasady użycia specjalistycznych oddziałów wojsk obrony przeciwchemicznej szczebla związku operacyjnego i naczelnego dowództwa, zabezpieczających lub wzmacniających działania związków taktycznych i operacyjnych. Przerabiane będą także tematy dotyczące działania szefa wojsk obrony przeciwchemicznej związku operacyjnego oraz ośrodka analizy skażeń w toku planowania, organizowania i kierowania obroną przeciwchemiczną w operacjach. Słuchacze zostaną także zapoznani z aktualnymi zmianami zachodzącymi w sztuce operacyjnej, w organizacji i wyposażeniu wojsk, zasadach działania wojsk obrony przeciwchemicznej oraz z warunkami i możliwościami ich współdziałania z różnymi

elementami systemu operacji.

W ramach przedmiotów uzupełniających szkoleni poznają zasady wykorzystania i działania jednostek rodzajów wojsk i służb związku operacyjnego oraz ich współdziałania z wojskami obrony przeciwchemicznej.

5. Podstawowe formy kształcenia:

Podstawowymi formami kształcenia na kursie będą: wykłady,seminaria, konwersatoria oraz zajęcia grupowe i praktyczne z wykorzystaniem techniki komputerowej.

6. Częstotliwość organizowania kursu: co 2-3 lata.

KURS OPERACYJNY OFICERÓW LOGISTYKI WOJSKOWEJ

1. Cel kursu:

Głównym celem kształcenia słuchaczy Kursu Operacyjnego Logistyki Wojskowej jest przygotowanie ich do praktycznej realizacji zadań wsparcia logistycznego na stanowisku szefa logistyki związku taktycznego /brygady, dywizji/.

2. Uczestnicy kursu:

Na kurs będą kierowani szefowie logistyki oddziałów o dużych zdolnościach organizacyjno-kierowniczych predestynujących ich do zajmowania stanowiska szefa logistyki związku taktycznego.

3. Czas trwania kursu - 4 tygodnie.

4. Przedmioty i ogólna tematyka szkolenia:

a/ wsparcie logistyczne

Funkcjonowanie systemu logistycznego ZT, realizacja i kierowanie wsparciem logistycznym ZT w działaniach bojowych.

b/ sztuka operacyjna i taktyka ogólna:

Zadania i działanie ZT w walce i operacji.

c/ metodyka szkolenia operacyjno-logistycznego

Przygotowanie i prowadzenie ćwiczeń i treningów sztabowych w zakresie wsparcia logistycznego ZT w walce i operacji, badania wojskowe w toku ćwiczeń.

d/ organizacja i zarządzanie:

Podejmowanie decyzji w organizacjach, techniki kierowania zespołami, metody i techniki logistyczne.

5.Podstawowe formy kształcenia:

Wykłady, konwersatoria, ćwiczenia grupowe i dowódczo-sztabowe.

6.Częstotliwość organizowania kursu:

Co 2 lata.

PODYPLOMOWE STUDIUM LOGISTYKI

1. Cel studiów:

Głównym celem kształcenia słuchaczy PSOSOL jest pogłębienie ich wiedzy logistycznej na tle operacyjno-strategicznego systemu obronnego RP oraz kształtowanie umiejętności dowódczo-sztabowego działania niezbędnych im na stanowiskach szefów logistyki ZO, szefów /kierowników/ zarządów i oddziałów Inspektoratu Logistyki Sztabu Generalnego WP oraz sztabów logistycznych OW i RSZ.

2. Uczestnicy kursu:

Na kurs będą kierowani oficerowie pionu logistyki z wyższym wykształceniem wojskowym drugiego stopnia o wybitnych predyspozycjach organizacyjno-kierowniczych predestynujących ich do zajmowania kierowniczych stanowisk w sztabach logistycznych dowództw OW i RSZ oraz w Inspektoracie Logistyki Sztabu Generalnego WP.

3. Czas trwania studiów - 6 miesięcy.

4. Przedmioty i ogólna tematyka kształcenia:

1/ Dział operacyjno-strategiczny

Strategia wojenna, Sztuka operacyjna, Rozpoznanie wojskowe i Armie obce, Dowodzenie i łączność, Wojska rakietowe i artyleria, Wojska inżynieryjne, Wojska obrony przeciwchemicznej, Logistyka wojskowa, Metodyka szkolenia operacyjno-logistycznego, Wojska lotnicze i obrony powietrznej, Polityka bezpieczeństwa

RP, Geografia wojenna,Obrona regionalna i cywilna, Organizacja i mobilizacja wojsk.

2/ Dział humanistyczny

Ekonomika obrony, Historia sztuki wojennej, Prawo/ w tym misje pokojowe ONZ/, Pedagogika, Psychologia dowodzenia, Kultura języka polskiego, Organizacja i zarządzanie, Informatyka, Ekologia.

3/.Dział ogólny

Podróże studyjne, Pokazy techniki wojskowej, Wychowanie fizyczne, Samokształcenie programowe.

5. Podstawowe formy kształcenia:

Wykłady, seminaria, konwersatoria, zajęcia grupowe, podróże studyjne, samodzielne studiowanie, ćwiczenia dowódczo-sztabowe.

6. Częstotliwość organizowania studiów:

Jeden raz w roku.

7. Na PSOSOL powinni być kierowani każdorazowo starsi oficerowie logistyki wojskowej wywodzący się w różnych pionów funkcyjnych / zaopatrywania, eksploatacji, służby zdrowia, komunikacji wojskowej oraz infrastruktury wojskowej/.

VII. WSTĘPNE KOSZTY KURSÓW KSZTAŁCENIA I DOSKONALENIA ZAWODOWEGO KADRY W AKADEMII OBRONY NARODOWEJ

Naliczając koszty szkolenia przyjęto stawki obowiązujące na dzień 15 marca 1993 roku, według obowiązujących w wojsku norm. Zgodnie z nimi wydatki na zabezpieczenie realizacji procesu dydaktycznego oraz pobytu słuchacza w akademii kształtuje się następująco:

- wykorzystanie literatury fachowej na 1 oficera dziennie - 38698 zł;
- zużycie map - cena 1 arkusza - 30000 zł;
- prowadzenie zajęć przez nauczyciela akademickiego za godzinę - 45000 zł;
- wykorzystanie sal wykładowych na 1 oficera dziennie - 8767 zł;
- wyżywienie dzienne - 28500 zł;
- zakwaterowanie dzienne - 80000 zł;
- wykorzystanie środków transportu za 1 km - 5669 zł.

Dla lepszego zobrazowania problemu podaje się poniższe naliczenie:

- koszt szkolenia oficera w czasie tygodnia 28870 tyś.zł;
- koszta szkolenia 15 osobowej grupy oficerów w czasie tygodnia 18330.0 tyś.zł;
- koszta szkolenia 15 osobowej grupy oficerów w czasie 6 tygodni 109.980.0 tyś.zł;
- koszta szkolenia 15 osobowej grupy oficerów

w czasie 8 tygodni 146.640.0 tyś.zł.

Przy założeniu, że w cyklu rocznego szkolenia zostaną przeprowadzone wszystkie zaplanowane kursy to czs ich trwania wynosił będzie w sumie 122 tygodnie, a więc koszt jaki poniesie akademia wyniesie 2.236.260.0 tyś.zł.

Naliczając koszta szkolenia kursantów przyjęto metodę:

a/ na zakup nowej literatury fachowej, zakup czasopism, opłatę personelu bibliotek, koszta przechowywania wydawnictw, opłatę energii elektrycznej, komputeryzację biblioteki, wydaje się dziennie na jednego oficera kwotę 38.698 zł. Tygodniowo 38.698 zł x 7 dni = 270.886 zł. Tygodniowo na 15 osobową grupę oficerów 270.886 zł x 15 = 4.063.290 zł.

b/ na dzień 20 marca 1993 roku jeden arkusz mapy kosztuje 30.000 zł. Przewiduje się 3-4 ćwiczenia ze zużyciem 30 arkuszy map. Tak więc jeden oficer zużyje map za kwotę 900.000 zł. Grupa 15 oficerów 900.000 zł x 15 = 13.500.000.

c/ stawka za godzinę zajęć wykładowcy według obowiązujących norm wynosi 45.000 zł. Jest ona jednakowa w stosunku do jednego słuchacza jak i całej grupy. Po naliczeniu przyjęto 6 godzin zajęć dziennie a więc koszta dzienne wyniosą 270.000 zł.

d/ na wykorzystanie sal wykładowych, sprzętu kwaterunkowego, audiowizualnego, energii elektrycznej, co itp. wydaje się dziennie 10.500 zł na jednego oficera. Na grupę 10.500 zł x 15 = 157.500 zł.

e/ kursanci żywieniu są według stawki 0.20 która wynosi 28.500 zł dziennie. Stawkę 0.20 pomnożono przez czas trwania kursu.

f/ zakwaterowanie - według obowiązujących stawek wynosi 80.000

zł za 1 dobę dla oficera.

g/ na dojazdy w rejon ćwiczeń i pokazów zaplanowano 200 km na oficera. Taką samą ilość zaplanowano na grupę ponieważ ilość kilometrów przy korzystaniu ze środka transportu przez jedną osobę czy grupę pozostanie taka sama. Przy cenie paliwa 5.669 zł za litr i opłacie kierowcy koszta wyniosą 1.314.000 zł.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA Wyższej Szkoły Oficerów Lotnictwa Wojskowych-Akademii ON
BIBLIOTEKA GŁÓWNA-ARCHIWUM Akademii Obrony Narodowej
59798
II